
gosvAmI tulasIdAsa kRita dohavali

गोस्वामी तुलसीदास कृत दोहावली

Document Information

Text title : Dohavali

File name : Dohavali_i.itx

Category : tulasIdAsa, raama

Location : doc_z_otherlang_hindi

Author : Goswami Tulasidas

Transliterated by : Mr. Balram J. Rathore, Ratlam, M.P., a retired railway driver

Description-comments : Converted from ISCII to ITRANS

Acknowledge-Permission: Dr. Vineet Chaitanya, vc@iiit.net

Latest update : August 28, 2021

Send corrections to : Sanskrit@cheerful.com

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

August 28, 2021

sanskritdocuments.org

गोस्वामी तुलसीदास कृत दोहावली

॥ राम ॥

॥ श्री हनुमते नमः ॥

दो०

श्रीगुरु चरन सरोज रज, निज मनु मुकुट सुधारि ।
भरनउँ रघुबर भिमल जसु, जो दायकु इल यारि ॥
बुद्धिहीन तनु जानिके, सुमिरौ पवन-कुमार ।
बल बुद्धि विद्या हेडु मोलि, उरडु कलेस बिकार ॥

चौपाठ

जय हनुमान ज्ञान गुन सागर । जय कपीस तिरुँ लोक उजागर ॥
राम दूत अतुलित बल धामा । अंजनि-पुत्र पवनसुत नामा ॥
महाबीर बिक्रम बजरंगी । कुमति निवार सुमति के संगी ॥
कंचन भरन बिराज सुभेसा । कानन कुंडल कुंचित केसा ॥
दाथ बज और ध्वजा बिराजै । कपि भूँज जनेऊ साजै ॥
संकर सुवन केसरीनंदन । तेज प्रताप महा जग भंदन ॥
बिद्यावान गुनी अति यातुर । राम काज करिबे को आतुर ॥
प्रभु चरित्र सुनिबे को रसिया । राम लभन सीता मन बसिया ॥
सूक्ष्म रूप धरि सियलि द्विभावा । बिकट रूप धरि लंक जरावा ॥
भीम रूप धरि असुर सँडारे । रामचन्द्र के काज सँवारे ॥
लाय संजुवन लभन जियाये । श्रीरघुबीर उरषि उर लाये ॥
रघुपति कीन्ही बडुत बडाई । तुम मम प्रिय भरतलि सम भाई ॥
सखस बदन तुम्हरो जस गावैं । अस कलि श्रीपति कंठ लगावैं ॥
सनकादिक ब्रह्मादि मुनीसा । नारद सारद सखित अहीसा ॥
जम कुबेर दिगपाल जहाँ ते । कबि कोबिद कलि सके कहाँ ते ॥
तुम उपकार सुग्रीवलि कीन्हा । राम मिलाय राज पद दीन्हा ॥

તુમ્હરો મંત્ર બિભીષણ માના । લંકેશ્વર ભએ સબ જગ જાના ॥
 જુગ સહસ્ર જોજન પર ભાનૂ । લીલ્યો તાહિ મધુર ફલ જાનૂ ॥
 પ્રભુ મુદ્રિકા મેલિ મુખ માહી । જલધિ લાંધિ ગયે અચરજ નાહી ॥
 દુર્ગમ કાજ જગત કે જેતે । સુગમ અનુગ્રહ તુમ્હરે તેતે ॥
 રામ દુઆરે તુમ રખવારે । હોત ન આજ્ઞા બિનુ પૈસારે ॥
 સબ સુખ લહે તુમ્હારી સરના । તુમ રચ્છક કાહુ કો ડરના ॥
 આપન તેજ સંહારો આપૈ । તીનો લોક હાંક તે કાંપૈ ॥
 ભૂત પિસાય નિકટ નહિ આવૈ । મહાબીર જબ નામ સુનાવૈ ॥
 નાસૈ રોગ હરૈ સબ પીરા । જપત નિરંતર હનુમત બીરા ॥
 સંકટ તે હનુમાન છુડાવૈ । મન કમ બચન ધ્યાન જો લાવૈ ॥
 સબ પર રામ તપસ્વી રાજા । તિન કે કાજ સકલ તુમ સાજા ॥
 ઔર મનોરથ જો કોઈ લાવૈ । સોઈ અમિત જીવન ફલ પાવૈ ॥
 ચારો જુગ પરતાપ તુમ્હારા । હૈ પરસિદ્ધ જગત ઉજિયારા ॥
 સાધુ સંત કે તુમ રખવારે । અસુર નિકંદન રામ દુવારે ॥
 અષ્ટ સિદ્ધિ નૌ નિધિ કે દાતા । અસ બર દીન જાનકી માતા ॥
 રામ રસાયન તુમ્હરે પાસા । સદા રહો રઘુપતિ કે દાસા ॥
 તુમ્હરે ભજન રામ કો પાવૈ । જનમ જનમ કે દુખ બિસરાવૈ ॥
 અંત કાલ રઘુબર પુર જાઈ । જહાં જન્મ હરિ-ભક્ત કહાઈ ॥
 ઔર દેવતા ચિત્ત ન ધરઈ । હનુમત સેઈ સર્બ સુખ કરઈ ॥
 સંકટ કટૈ મિટૈ સબ પીરા । જો સુમિરૈ હનુમત બલબીરા ॥
 જૈ જૈ જૈ હનુમાન ગોસાઈ । કૃપા કરહુ ગુરુદેવ કી નાઈ ॥
 જો સત બાર પાઠ કર કોઈ । છૂટહિ બંદિ મહાસુખ હોઈ ॥
 જો યહ પઢૈ હનુમાન ચાલીસા । હોય સિદ્ધિ સાખી ગૌરીસા ॥
 તુલસીદાસ સદા હરિ ચેરા । કીજૈ નાથ હૃદય મહું ડેરા ॥

દોઠ

પવનતનય સંકટ હરન, મંગલ મૂરતિ રુપ ।
 રામ લખન સીતા સહિત, હૃદય બસહુ સુર ભૂપ ॥

॥ ઇતિ ॥

સિયાવર રામચન્દ્ર કી જય । પવનસુત હનુમાન કી જય ॥
 ઉમાપતિ મહાદેવ કી જય । બોલો ભાઈ સબ સંતન્હ કી જય ॥

॥ શ્રીસીતારામાભ્યાં નમઃ ॥

દોહાવલી

ધ્યાન

રામ બામ દિસિ જાનકી લખન દાહિની ઓર ।
ધ્યાન સકલ કલ્યાનમય સુરતરુ તુલસી તોર ॥
સીતા લખન સમેત પ્રભુ સોહત તુલસીદાસ ।
હરષત સુર બરષત સુમન સગુન સુમંગલ બાસ ॥
પંચબટી બટ બિટપ તર સીતા લખન સમેત ।
સોહત તુલસીદાસ પ્રભુ સકલ સુમંગલ દેત ॥

રામ-નામ-જપકી મહિમા

ચિત્રકૂટ સબ દિન બસત પ્રભુ સિય લખન સમેત ।
રામ નામ જપ જાપકહિ તુલસી અભિમત દેત ॥
પય અહાર ફલ ખાઇ જપુ રામ નામ ષટ માસ ।
સકલ સુમંગલ સિદ્ધિ સબ કરતલ તુલસીદાસ ॥
રામ નામ મનીદીપ ધરુ જીહ દેહરી દ્વાર ।
તુલસી ભીતર બાહરેહું જૌ ચાહસિ ઉજિયાર ॥
હિયૈં નિર્ગુન નયનન્દિ સગુન રસના રામ સુનામ ।
મનહું પુરટ સંપુટ લસત તુલસી લલિત લલામ ॥
સગુન ધ્યાન રુચિ સરસ નહિં નિર્ગુન મન તે દૂરિ ।
તુલસી સુમિરહુ રામકો નામ સજીવન મૂરિ ॥
એકુ છત્રુ એકુ મુકુટમનિ સબ બરનનિ પર જોઉ ।
તુલસી રઘુબર નામ કે બરન બિરાજત દોઉ ॥
નામ રામ કો અંક હૈ સબ સાધન હૈં સૂન ।
અંક ગઅં કછુ હાથ નહિં અંક રહેં દસ ગૂન ॥
નામુ રામ કો કલપતરુ કલિ કલ્યાન નિવાસુ ।
જો સુમિરત ભયો ભાંગ તેં તુલસી તુલસીદાસુ ॥
રામ નામ જપિ જીહ જન ભએ સુકૃત સુખસાલિ ।
તુલસી ઇહાં જો આલસી ગયો આજુ કી કાલિ ॥
નામ ગરીબનિવાજ કો રાજ દેત જન જાનિ ।

तुलसी मन परिहरत नहिं धुर बिनिआ की आनि ॥
 कासीं बिधि बसि तनु तजें छठि तनु तजें प्रयाग ।
 तुलसी जो इल सो सुलभ राम नाम अनुराग ॥
 मीठो अरु कठवति भरो रौंताई अरु छैम ।
 स्वार्थ परमारथ सुलभ राम नाम के प्रेम ॥
 राम नाम सुमिरत सुजस भाजन भये कुजाति ।
 कुतरुड सुरपुर राजमग लडत भुवन बिप्याति ॥
 स्वार्थ सुभ सपनेहुँ अगम परमारथ न प्रबेस ।
 राम नाम सुमिरत मिटलिं तुलसी कठिन कलेस ॥
 मोर मोर सब कळ कळसि तू को कळु निज नाम ।
 कै थुप साधलि सुनि समुजि कै तुलसी जपु राम ॥
 डम लभि लभलि डमार लभि डम डमार के बीय ।
 तुलसी अलभलि का लभलि राम नाम जप नीय ॥
 राम नाम अवलंब बिनु परमारथ की आस ।
 बरषत बारिद भूँद गलि याडत यदःन अकास ॥
 तुलसी छठि छठि कडत नित थित सुनि छित करि मानि ।
 लाभ राम सुमिरन बडःो बडःी बिसारें डानि ॥
 बिगरी जनम अनेक की सुधरै अबलीं आजु ।
 डोडि राम को नाम जपु तुलसी तजि कुसमाजु ॥
 प्रीति प्रतीति सुरीति सों राम राम जपु राम ।
 तुलसी तेरो छै भलो आदि मध्य परिनाम ॥
 डंपति रस रसना दसन परिजन बदन सुगोड ।
 तुलसी डर छित भरन सिंसु संपति सडज सनेड ॥
 बरषा रिनु रघुपति भगति तुलसी सालि सुदास ।
 रामनाम बर भरन जुग सावन भादव मास ॥
 राम नाम नर केसरी कनककसिपु कविकाव ।
 जापक जन प्रडवाड जिमि पावलि छि दलि सुरसाव ॥
 राम नाम कलि कामतरु राम भगति सुरधेनु ।
 सकल सुमंगल मूल जग गुरुपद पंकर रेनु ॥
 राम नाम कलि कामतरु सकल सुमंगल कंद ।
 सुमिरत करतल सिद्धि सब पग पग परमानंद ॥

જથા ભૂમિ સબ બીજમય નખત નિવાસ અકાસ ।
 રામ નામ સબ ધરમમય જાનત તુલસીદાસ ॥
 સકલ કામના હીન જે રામ ભગતિ રસ લીન ।
 નામ સુપ્રેમ પિયૂષ હૃદ તિન્હડું કિએ મન મીન ॥
 બ્રહ્મ રામ તેં નામુ બડઃ બર દાયક બર દાનિ ।
 રામ ચરિત સત કોટિ મહું લિય મહેસ જિયેં જાનિ ॥
 સબરી ગીધ સુસેવકનિ સુગતિ દીન્હિ રઘુનાથ ।
 નામ ઉધારે અમિત ખલ બેદ બિદિત ગુન ગાથ ॥
 રામ નામ પર નામ તેં પ્રીતિ પ્રતીતિ ભરોસ ।
 સો તુલસી સુમિરત સકલ સગુન સુમંગલ કોસ ॥
 લંક બિભીષન રાજ કપિ પતિ મારુતિ ખગ મીચ ।
 લહી રામ સોં નામ રતિ ચાહત તુલસી નીચ ॥
 હરન અમંગલ અઘ અખિલ કરન સકલ કલ્યાન ।
 રામનામ નિત કહત હર ગાવત બેદ પુરાન ॥
 તુલસી પ્રીતિ પ્રતીતિ સોં રામ નામ જપ જાગ ।
 કિએં હોઇ બિધિ દાહિનો દેઇ અભાગેહિ ભાગ ॥
 જલ થલ નભ ગતિ અમિત અતિ અગ જગ જીવ અનેક ।
 તુલસી તો સે દીન કહું રામ નામ ગતિ એક ॥
 રામ ભરોસો રામ બલ રામ નામ બિસ્વાસ ।
 સુમિરત સુભ મંગલ કુસલ માંગત તુલસીદાસ ॥
 રામ નામ રતિ રામ ગતિ રામ નામ બિસ્વાસ ।
 સુમિરત સુભ મંગલ કુસલ દુહું દિસિ તુલસીદાસ ॥

રામપ્રેમકે બિના સબ વ્યર્થ હૈ

રસના સાંપિનિ બદન બિલ જે ન જપહિં હરિનામ ।
 તુલસી પ્રેમ ન રામ સોં તાહિ બિધાતા બામ ॥
 હિય ફાટહું ફૂટહું નયન જરઉ સો તન કેહિ કામ ।
 દ્રવહિં સ્ત્રવહિં પુલકઇ નહીં તુલસી સુમિરત રામ ॥
 રામહિ સુમિરત રન ભિરત દેત પરત ગુરુ પાંચ ।
 તુલસી જિન્હહિ ન પુલક તનુ તે જગ જીવત જાયેં ॥

સોરઠા

धृदय सो कुलिस समान जो न द्रवध उरिगुन सुनत ।
 कर न राम गुन गान जुड सो दादुर जुड सम ॥
 स्त्रवै न सलिल सनेहु तुलसी सुनि रघुबीर जस ।
 ते नयना जनि हेहु राम करहु बरु आँधरो ॥
 रहुँ न जल भरि पूरि राम सुजस सुनि रावरो ।
 तिन आँपिन में धूरि भरि भरि मूठी भेलिये ॥

प्रार्थना

बारक सुमिरत तोडि डोडि तिनडलि सम्मुष सुपद ।
 क्यो न सँभारलि मोडि दया सिंधु दसरत्थ डे ॥

रामकी और रामप्रेमकी भडिमा

साडिब डोत सरोष सेवक को अपराध सुनि ।
 अपने देपे दोष सपनेहु राम न उर धरे ॥

दौडा

तुलसी रामलि आपु तेँ सेवक की रुचि भीठि ।
 सीतापति से साडिबलि डैसे दीजै पीठि ॥
 तुलसी जाडे डोयगी अंतर बाडिर दीठि ।
 सो डि कृपालुडि देठगो डेवटपाललि पीठि ॥
 प्रभु तरु तर कपि डार पर ते डिके आपु समान ।
 तुलसी कहुँ न राम से साडिब सील निधान ॥

उद्बोधन

रे मन सब सोँ निरस है सरस राम सोँ डोडि ।
 भलो सिभावन देत है निसि दिन तुलसी तोडि ॥
 डरे चरलि तापलि बरे कुरे पसारलि डथ ।
 तुलसी स्वार्थ भीत सब परमारथ रघुनाथ ॥
 स्वार्थ सीता राम सोँ परमारथ सिय राम ।
 तुलसी तेरो दूसरे द्वार कडा कहु डाम ॥
 स्वार्थ परमारथ सकल सुलभ अेक डी ओर ।
 द्वार दूसरे दीनता उचित न तुलसी तोर ॥
 तुलसी स्वार्थ राम डित परमारथ रघुबीर ।

સેવક જાકે લખન સે પવનપૂત રનધીર ॥
જ્યો જગ બૈરી મીન કો આપુ સહિત બિનુ બારિ ।
ત્યો તુલસી રઘુબીર બિનુ ગતિ આપની બિચારિ ॥

તુલસીદાસજીકી અભિલાષા

રામ પ્રેમ બિનુ દૂબરો રામ પ્રેમહી પીન ।
રઘુબર કબહૂંક કરહુગે તુલસિહિ જ્યો જલ મીન ॥

રામપ્રેમકી મહત્તા

રામ સનેહી રામ ગતિ રામ ચરન રતિ જાહિ ।
તુલસી ફલ જગ જનમ કો દિયો બિધાતા તાહિ ॥
આપુ આપને તેં અધિક જેહિ પ્રિય સીતારામ ।
તેહિ કે પગ કી પાનહીં તુલસી તનુ કો ચામ ॥
સ્વારથ પરમારથ રહિત સીતા રામ સનેહીં ।
તુલસી સો ફલ ચારિ કો ફલ હમાર મત એહીં ॥
જે જન રૂપે બિષય રસ ચિકને રામ સનેહીં ।
તુલસી તે પ્રિય રામ કો કાનન બસહિ કિ ગેહીં ॥
જથા લાભ સંતોષ સુખ રઘુબર ચરન સનેહ ।
તુલસી જો મન ખૂંદ સમ કાનન બસહીં કિ ગેહ ॥
તુલસી જો પૈ રામ સોં નાહિન સહજ સનેહ ।
મૂંડઃ મુડઃ ાયો બાદિહીં ભાંડઃ ભયો તજિ ગેહ ॥

રામવિમુખતાકા કુફલ

તુલસી શ્રીરઘુબીર તજિ કરૈ ભરોસો ઔર ।
સુખ સંપતિ કી કા ચલી નરકહૂં નાહીં ઠૌર ॥
તુલસી પરિહરિ હરિ હરહિ પાવર પૂજહિ ભૂત ।
અંત ફજહલત હોહિંગે ગનિકા કે સે પૂત ॥
સેયે સીતા રામ નહિં ભજે ન સંકર ગૌરિ ।
જનમ ગૌવાયો બાદિહીં પરત પરાઈ પૌરિ ॥
તુલસી હરિ અપમાન તેં હોઈ અકાજ સમાજ ।
રાજ કરત રજ મિલિ ગએ સદલ સકુલ કુરુરાજ ॥
તુલસી રામહિ પરિહરેં નિપટ હાનિ સુન ઓઝ ।
સુરસરિ ગત સોઈ સલિલ સુરા સરિસ ગંગોઝ ॥

राम दूरि माया बढःति घटति जानि मन माँड ।
 भूरि डोति रबि दूरि लभि सिर पर पगततर छाँड ॥
 साडिब सीतानाथ सों जब घटिहै अनुराग ।
 तुलसी तबडीं भावतें लभरि भागिहैं भाग ॥
 करिहौ कोसलनाथ तजि जबहिं दूसरी आस ।
 जहाँ तहाँ दृष पाछहाँ तबडीं तुलसीदास ॥
 बिंघि न छंघन पाछअै सागर जुरै न नीर ।
 परै उपास कुबेर घर जो बिपरछ रघुबीरो ॥
 बरसा को गोबर भयो को यहै को करै प्रीति ।
 तुलसी तू अनुभवलि अब राम बिमुष की रीति ॥
 सबहिं समरथलि सुषद प्रिय अश्रम प्रिय डितकारि ।
 कबहुँ न काडुलि राम प्रिय तुलसी कडा बियारि ॥
 तुलसी उद्यम करम जुग जब जेहि राम सुडीहि ।
 डोछ सुकल सोछ ताहि सब सनमुष प्रभु तन पीहि ॥
 राम कामतरु परिछरत सेवत कलि तरु हूँड ।
 स्वारथ परमारथ यडत सकल मनोरथ हूँड ॥

कल्याणका सुगम उपाय

निज दूषन गुन राम के समुजें तुलसीदास ।
 डोछ ललो कलिकाल हूँ उभय लोक अनयास ॥
 कै तोहि लागहिं राम प्रिय कै तू प्रभु प्रिय डोहि ।
 दृष्ट मेँ रुचै जो सुगम सो डीबे तुलसी तोहि ॥
 तुलसी दृष्ट महुँ अेक डी भेल छाँडःि छल भेलु ।
 कै करु ममता राम सों के ममता परछेलु ॥

श्रीरामजुकी प्राप्तिका सुगम उपाय

निगम अगम साडेब सुगम राम साँखिली चाल ।
 अंबु असन अवलोकित सुलभ सबै जग माँड ॥
 सनमुष आवत पथिक जयों दियँ दालिनो बाम ।
 तैसोछ डोत सु आप को त्यों डी तुलसी राम ॥

रामप्रेमके लिये वैराग्यकी आवश्यकता

राम प्रेम पथ पेप्पिअै दियँ बिषय तन पीहि ।

તુલસી કેંચુરિ પરિહરેં હોત સાંપહૂ દીઠિ ॥
 તુલસી જૌ લૌં બિષય કી મુધા માધુરી મીઠિ ।
 તૌ લૌં સુધા સહસ્ર સમ રામ ભગતિ સુઠિ સીઠિ ॥

શરણાગતિકી મહિમા

જૈસો તૈસો રાવરો કેવલ કોસલપાલ ।
 તૌ તુલસી કો હૈ ભલો તિહૂં લોક તિહૂં કાલ ॥
 હૈ તુલસી કેં એક ગુન અવગુન નિધિ કહૈં લોગ ।
 ભલો ભરોસો રાવરો રામ શીઝિબે જોગ ॥

ભક્તિકા સ્વરૂપ

પ્રીતિ રામ સૌં નીતિ પથ ચલિય રાગ રિસ જીતિ ।
 તુલસી સંતન કે મતે ઇહૈ ભગતિ કી શીતિ ॥

કલિયુગસે કૌન નહીં છલા જાતા

સત્ય બચન માનસ બિમલ કપટ રહિત કરતૂતિ ।
 તુલસી રઘુબર સેવકહિ સકૈ ન કલિજુગ ધૂતિ ॥
 તુલસી સુખી જો રામ સૌં દુખી સો નિજ કરતૂતિ ।
 કરમ બચન મન ઠીક જેહિ તેહિ ન સકૈ કલિ ધૂતિ ॥

ગોસ્વામીજીકી પ્રેમ-કામના

નાતો નાતે રામ કેં રામ સનેહૂં સનેહુ ।
 તુલસી માંગત જોરિ કર જનમ જનમ સિવ દેહુ ॥
 સબ સાધનકો એક ફલ જેહિં જાન્યો સો જાન ।
 જયોં ત્યોં મન મંદિર બસહિં રામ ઘરેં ધનુ બાન ॥
 જૌં જગદીસ તૌ અતિ ભલો જૌં મહીસ તૌ ભાગ ।
 તુલસી ચાહત જનમ ભરિ રામ ચરન અનુરાગ ॥
 પરૌ નરક ફલ ચારિ સિસુ મીચ ડાકિની ખાઉ ।
 તુલસી રામ સનેહ કો જો ફલ સો જરિ જાઉ ॥

રામભક્તકે લક્ષણ

હિત સૌં હિત, રતિ રામ સૌં, સ્પિુ સૌં બૈર બિહાઉ ।
 ઉદાસીન સબ સૌં સરલ તુલસી સહજ સુભાઉ ॥
 તુલસી મમતા રામ સૌં સમતા સબ સંસાર ।

राग न रोष न दोष दुःख दास भये भव पार ॥

उद्धोधन

रामछि उरु करु राम सौं ममता प्रीति प्रतीति ।
 तुलसी निरुपधि राम को भयँ छारेडूँ जूति ॥
 तुलसी राम कृपालु सौं कछि सुनाउ गुन दोष ।
 डोय दूबरी दीनता परम पीन संतोष ॥
 सुमिरन सेवा राम सौं साडभ सौं पछियानि ।
 अैसेडु लाभ न ललक जो तुलसी नित छित डानि ॥
 जानें जानन जोधयै बिनु जाने को जान ।
 तुलसी यड सुनि समुजि छियँ आनु धरें धनु बान ॥
 करमठ कठमलिया कडै ग्यानी ग्यान बिडीन ।
 तुलसी त्रिपथ बिडाए गो राम दुआरें दीन ॥
 बाधक सब सब के भये साधक भये न कोए ।
 तुलसी राम कृपालु तें भवो डोए सो डोए ॥

शिव और रामकी अेकता

संकर प्रिय मम द्रोडी सिव द्रोडी मम दास ।
 ते नर करछि कवप भरि घोर नरक मडूँ बास ॥
 बिलग बिलग सुभ संग दुःख जनम मरन सोए रीति ।
 रछियत राभे राम कें गये ते उचित अनीति ॥

रामप्रेमकी सर्वोत्कृष्टता

जाँय कडभ करतूति बिनु जायँ जोग बिन छेम ।
 तुलसी जायँ उपाय सब बिना राम पद प्रेम ॥
 लोग मगन सब जोगडीं जोग जाँय बिनु छेम ।
 त्यौं तुलसीके भावगत राम प्रेम बिनु नेम ॥

श्रीरामकी कृपा

राम निकाए रावरी डै सबडी को नीक ।
 जौ यड साँची डै सदा तौ नीको तुलसीक ॥
 तुलसी राम जो आदर्यो भोटो भरो भरोए ।
 दीपक काजर सिर धर्यो धर्यो सुधर्यो धरोए ॥

તનુ બિચિત્ર કાયર બચન અહિ અહાર મન ધોર ।
 તુલસી હરિ ભએ પચ્છધર તાતે કહ સબ મોર ॥
 લહઇ ન ફૂટી કૌડ઼િહૂ કો ચાહૈ કેહિ કાજ ।
 સો તુલસી મહંગો કિયો રામ ગરીબ નિવાજ ॥
 ઘર ઘર માંગે ટૂક પુનિ ભૂપતિ પૂજે પાય ।
 જે તુલસી તબ રામ બિનુ તે અબ રામ સહાય ॥
 તુલસી રામ સુદીઠિ તે નિબલ હોત બલવાન ।
 બૈર બાલિ સુગ્રીવ કે કહા કિયો હનુમાન ॥
 તુલસી રામહુ તે અધિક રામ ભગત જિયં જાન ।
 રિનિયા રાજા રામ ભે ધનિક ભએ હનુમાન ॥
 કિયો સુસેવક ધરમ કપિ પ્રભુ કૃતગ્ય જિયં જાનિ ।
 જોરિ હાથ ઠાઢ઼ે ભએ બરદાયક બરદાનિ ॥
 ભગત હેતુ ભગવાન પ્રભુ રામ ધરેઉ તનુ ભૂપ ।
 કિએ ચરિત પાવન પરમ પ્રાકૃત નર અનુરુપ ॥
 ગ્યાન ગિરા ગોતીત અજ માયા મન ગુન પાર ।
 સોઇ સચ્ચિદાનંદધન કર નર ચરિત ઉદાર ॥
 હિરન્યાચ્છ ભ્રાતા સહિત મધુ કૈટભ બલવાન ।
 જેહિં મારે સોઇ અવતરેઉ કૃપાસિંધુ ભગવાન ॥
 સુદ્ય સચ્ચિદાનંદમય કંદ ભાનુકુલ કેતુ ।
 ચરિત કરત નર અનુહરત સંસૃતિ સાગર સેતુ ॥

ભગવાન્ કી બાલલીલા

બાલ બિભૂષન બસન બર ધૂરિ ધૂસરિત અંગ ।
 બાલકેલિ રઘુબર કરત બાલ બંધુ સબ સંગ ॥
 અનુદિન અવધ બધાવને નિત નવ મંગલ મોદ ।
 મુદિત માતુ પિતુ લોગ લખિ રઘુબર બાલ બિનોદ ॥
 રાજ અજિર રાજત રુચિર કોસલપાલક બાલ ।
 જાનુ પાનિ ચર ચરિત બર સગુન સુમંગલ માલ ॥
 નામ લલિત લીલા લલિત લલિત રૂપ રઘુનાથ ।
 લલિત બસન ભૂષન લલિત લલિત અનુજ સિસુ સાથ ॥
 રામ ભરત લછ્મિન લલિત સત્રુ સમન સુભ નામ ।
 સુમિરત દસરથ સુવન સબ પૂજહિં સબ મન કામ ॥

बालक कोसलपाल के सेवकपाल कृपाल ।
 तुलसी मन मानस बसत मंगल मंजु मराल ॥
 भगत भूमि भूसुर सुरभि सुर छित लागि कृपाल ।
 करत चरित धरि मनुज तनु सुनत मिटलि जगजाल ॥
 निज छच्छा प्रभु अवतरठ सुर मलि गो द्विज लागि ।
 सगुन उपासक संग तहँ रडलि मोच्छ सब त्यागि ॥

प्रार्थना

परमानंद कृपायतन मन परिपूरन काम ।
 प्रेम भगति अनपायनी देहु डमलि श्रीराम ॥

भजनकी मडिमा

बारि मथे धृत डोठ बरु सिकता ते बरु तेल ।
 बिनु डरि भजन न भव तरिअ यड सिद्धांत अपेल ॥
 डरि माया कृत दोष गुन बिनु डरि भजन न जालि ।
 भजिअ राम सब काम तजि अस बियारि मन मालि ॥
 जो येतन कहुँ जडः करठ जडःडि करठ यैतन्य ।
 अस समर्थ रघुनाथकलि भजलि जव ते धन्य ॥
 श्रीरघुबीर प्रताप ते सिंधु तरे पाषान ।
 ते मतिमंद जे राम तजि भजलि जाठ प्रभु आन ॥
 लव निमेष परमानु जुग बरस कलप सर यंड ।
 भजसि न मन तेहि राम कहुँ कालु जासु कोदंड ॥
 तब लागि कुसल न जव कहुँ सपनेहुँ मन बिश्राम ।
 जब लागि भजत न राम कहुँ सोकधाम तजि काम ॥
 बिनु सतसंग न डरिक्था तेहि बिनु मोड न भाग ।
 मोड गअँ बिनु रामपद डोठ न दृढ अनुराग ॥
 बिनु बिस्वास भगति नलि तेहि बिनु द्रवलि न रामु ।
 राम कृपा बिनु सपनेहुँ जव न ल बिश्रामु ॥

सोरठा

अस बियारि मतिधीर तजि कुतर्क संसय सकल ।
 भजहु राम रघुबीर करुनाकर सुंदर सुभद ॥
 भाव अस्य भगवान सुभ निधान करुना भवन ।

તજિ મમતા મદ માન ભજિઅ સદા સીતા રવન ॥
 કહલિં બિમલમતિ સંત બેદ પુરાન બિચારિ અસા ।
 દ્રવલિં જાનકી કંત તબ છૂટૈ સંસાર દુખ ॥
 બિનુ ગુરુ હોઇ કિ ગ્યાન ગ્યાન કિ હોઇ બિરાગ બિનુ ।
 ગાવાલિં બેદ પુરાન સુખ કિ લલિઅ હરિ ભગતિ બિનુ ॥

દોહા

રામચંદ્ર કે ભજન બિનુ જો ચહ પદ નિર્બાન ।
 ગ્યાનવંત અપિ સો નર પસુ બિનુ પૂંછ બિષાન ॥
 જરઉ સો સંપતિ સદન સુખુ સુહૃદ માતુ પિતુ ભાઇ ।
 સનમુખ હોત જો રામપદ કરઇ ન સહસ સહાઇ ॥
 સેઇ સાધુ ગુરુ સમુજિ સિખિ રામ ભગતિ થિરતાઇ ।
 લરિકાઇ કો પૈરિબો તુલસી બિસરિ ન જાઇ ॥

રામસેવકકી મહિમા

સબઇ કહાવત રામ કે સબહિ રામ કી આસ ।
 રામ કહલિં જેહિ આપનો તેહિ ભજુ તુલસીદાસ ॥
 જેહિ સરીર રતિ રામ સોં સોઇ આદરલિં સુજાન ।
 રુદ્રદેહ તજિ નેહબસ બાનર ભે હનુમાન ॥
 જાનિ રામ સેવા સરસ સમુજિ કરબ અનુમાન ।
 પુરુષા તે સેવક ભએ હર તે ભે હનુમાન ॥
 તુલસી રઘુબર સેવકહિ ખલ ડાટત મન માખિ ।
 બાજરાજ કે બાલકહિ લવા દિખાવત આંખિ ॥
 રાવન શિપુકે દાસ તેં કાયર કરલિં કુચાલિ ।
 ખર દૂષન મારીચ જયોં નીચ જાહિંગે કાલિ ॥
 પુન્ય પાપ જસ અજસ કે ભાવી ભાજન ભૂરિ ।
 સંકટ તુલસીદાસ કો રામ કરલિંગે દૂરિ ॥
 ખેલત બાલક બ્યાલ સૈંગ મેલત પાવક હાથ ।
 તુલસી સિસુ પિતુ માતુ જયોં રાખત સિય રઘુનાથ ॥
 તુલસી દિન ભલ સાહુ કહું ભલી ચોર કહું રાતિ ।
 નિસિ બાસર તા કહું ભલો માનૈ રામ ઇતાતિ ॥

રામ મહિમા

तुलसी जाने सुनि समुञ्जि कृपासिंधु रघुराज ।
महुँगे मनि कंचन डिअे सौँधे जग जल नाज ॥

रामभजनकी मछिमा

सेवा सील सनेह अस करि परिहरि प्रिय लोग ।
तुलसी ते सब राम सौँ सुभद सँजोग बियोग ॥
यारि यहत मानस अगम यनक यारि को लाहु ।
यारि परिहरें यारि को दानि यारि यम याहु ॥

रामप्रेमकी प्राप्ति सुगम उपाय

सूधे मन सूधे अयन सूधी सब करतूति ।
तुलसी सूधी सकल बिधि रघुबर प्रेम प्रसूति ॥

रामप्राप्तिमें बाधक

बेष बिसद बोलनि मधुर मन कटु करम मलीन ।
तुलसी राम न पाधअै भअै बिषय जल मीन ॥
अयन बेष तें जो अनध सो बिगारध परिनाम ।
तुलसी मन तें जो अनध अनी अनाध राम ॥

राम अनुकूलतामें डी कल्याण है

नीच मीयु लै जाध जो राम रजायसु पाध ।
तौ तुलसी तेरो भलो न तु अनाभलो अघाध ॥

श्रीरामकी शरणागतवत्सलता

जाति हीन अघ जन्म मछि मुक्त कीन्डि असि नारि ।
मडामंद मन सुभ यडसि अैसे प्रभुछि बिसारि ॥
अंधु अधू रत कछि कियो अयन निरुत्तर बालि ।
तुलसी प्रभु सुग्रीव की चितध न कछू कुयालि ॥
बालि अली अवसालि दलि सभा कीन्ड कपिराज ।
तुलसी राम कृपालु को बिरद गरीब निवाज ॥
कडा बिभीषन लै मिल्यो कडा बिगार्यो बालि ।
तुलसी प्रभु सरनागतछि सब दिन आअे पालि ॥
तुलसी कोसलपाल सो को सरनागत पाल ।
भज्यो बिभीषन अंधु भय भंज्यो दारिद काल ॥

કુલિસહુ ચાહિ કઠોર અતિ કોમલ કુસુમહુ ચાહિ ।
 ચિત્ત ખગેસ રામ કર સમુજિ પરઠ કહુ કાહિ ॥
 બલકલ ભૂષન ફલ અસન તૂન સજ્યા દ્રુમ પ્રીતિ ।
 તિન્હ સમયન લંકા દઈ યહ રઘુબર કી રીતિ ॥
 જો સંપતિ સિવ રાવનહિ દીન્હિ દિઅં દસ માથ ।
 સોઇ સંપદા બિભીષનહિ સકુચિ દીન્હિ રઘુનાથ ॥
 અબિચલ રાજ બિભીષનહિ દીન્હ રામ રઘુરાજ ।
 અજહું બિરાજત લંક પર તુલસી સહિત સમાજ ॥
 કહા બિભીષન લૈ મિલ્યો કહા દિયો રઘુનાથ ।
 તુલસી યહ જાને બિના મૂઢઃ મીજિહૈં હાથ ॥
 બૈરિ બંધુ નિસિચર અધમ તજ્યો ન ભરેં કલંક ।
 ઝૂઠેં અઘ સિય પરિહરી તુલસી સાઈં સસંક ॥
 તેહિ સમાજ કિયો કઠિન પન જેહિં તૌલ્યો કેવાસ ।
 તુલસી પ્રભુ મહિમા કહૈં સેવક કો બિરવાસ ॥
 સભા સભાસદ નિરખિ પટ પકરિ ઉઠાયો હાથ ।
 તુલસી કિયો ઇગારહોં બસન બેસ જદુનાથ ॥
 ાહિ તીનિ કહ્યો દ્રૌપદી તુલસી રાજ સમાજ ।
 પ્રથમ બઢઃ પટ બિય બિકલ ચહત ચકિત નિજ કાજ ॥
 સુખ જીવન સબ કોઉ ચહત સુખ જીવન હરિ હાથ ।
 તુલસી દાતા માગનેઉ દેખિઅત અબુધ અનાથ ॥
 કૃપન દેઇ પાઇઅ પરો બિનુ સાથેં સિધિ હોઇ ।
 સીતાપતિ સનમુખ સમુજિ જૌ કીજૈ સુભ સોઇ ॥
 દંડક બન પાવન કરન ચરન સરોજ પ્રભાઉ ।
 ઊસર જામહિં ખલ તરહિં હોઇ રંક તે રાઉ ॥
 બિનહિં રિતુ તરુબર ફરત સિલા દ્રવહિ જલ જોર ।
 રામ લખન સિય કરિ કૃપા જબ ચિતવત જેહિ ઓર ॥
 સિલા સુતિય ભઇ ગિરિ તરે મૃતક જિએ જગ જાન ।
 રામ અનુગ્રહ સગુન સુભ સુભ સકલ કલ્યાન ॥
 સિલા સાપ મોચન ચરન સુમિરહુ તુલસીદાસ ।
 તજહુ સોચ સંકટ મિટિહિં પૂજહિ મનકી આસ ॥
 મુએ જિઆએ ભાલુ કપિ અવધ બિપ્રકો પૂત ।
 સુમિરહુ તુલસી તાહિ તૂ જાકો મારુતિ દૂત ॥

प्रार्थना

काल करम गुन दीर जग ज़ुव तिहारे ड़ाथ ।
तुलसी रघुबर रावरो जानु जानकीनाथ ॥
रोग निकर तनु जरठपनु तुलसी संग कुलोग ।
राम कृपा वै पालिअै दीन पालिबे जोग ॥
मो सम दीन न दीन छित तुम्ह समान रघुबीर ।
अस बियारि रघुबंस मनि उरहु बिषम भव भीर ॥
भव भुअंग तुलसी नकुल उसत ग्यान हरि वेत ।
चित्रकूट अेक औषधी चितवत डोत सयेत ॥
डौहु कडावत सभु कडत राम सडत उपडास ।
साडिब सीतानाथ सो सेवक तुलसीदास ॥

रामराज्यकी मडिमा

राम राज राजत सकल धरम निरत नर नारि ।
राग न रोष न दोष दुभ सुलभ पदारथ चारि ॥
राम राज संतोष सुभ धर बन सकल सुपास ।
तरु सुरतरु सुरधेनु मडि अभिमत भोग बिलास ॥
भेती अनि बिधा अनिज सेवा सिलिप सुकाज ।
तुलसी सुरतरु सरिस सभ सुकुल राम के राज ॥
दंड जतिन्ह कर भेद जड नर्तक नृत्य समाज ।
जुतहु मनडि सुनिअ अस रामचंद्र के राज ॥
कोपे सोथ न पोथ कर करिअ निडोर न काज ।
तुलसी परमिति प्रीति डी रीति राम के राज ॥

श्रीरामकी ध्यालुता

मुकुर निरभि भुभ राम भू गनत गुनडि टै दोष ।
तुलसी से सठ सेवकन्हि लभि जनि परडि सरोष ॥

श्रीरामकी धर्मधुर-धरता

सडसनाम मुनि बनित सुनि तुलसी बल्लभ नाम ।
सकुचित डियेँ डसि निरभि सिय धरम धुरंधर राम ॥

શ્રીસીતાજીકા અલૌકિક પ્રેમ

ગૌતમ તિય ગતિ સુરતિ કરિ નહિ પરસતિ પગ પાનિ ।
મન બિહંસે રઘુબંસમનિ પ્રીતિ અલૌકિક જાનિ ॥

શ્રીરામકી કીર્તિ

તુલસી બિલસત નખત નિસિ સરદ સુધાકર સાથ ।
મુકુતા ઝાલરિ ઝલક જનુ રામ સુજસુ સિસુ હાથ ॥
રઘુપતિ કીરતિ કામિની જ્યોં કહે તુલસીદાસુ ।
સરદ અકાસ પ્રકાસ સસિ ચારુ ચિબુક તિલ જાસુ ॥
પ્રભુ ગુન ગન ભૂષન બસન બિસદ બિસેષ સુબેસ ।
રામ સુકીરતિ કામિની તુલસી કરતબ કેસ ॥
રામ ચરિત રકેસ કર સરિસ સુખદ સબ કાહુ ।
સજ્જન કુમુદ ચકોર ચિત હિત બિસેષિ બડાં લાહુ ॥
રઘુબર કીરતિ સજ્જનનિ સીતલ ખલનિ સુતાતિ ।
જ્યોં ચકોર ચય ચક્કવનિ તુલસી ચાંદનિ રાતિ ॥

રામકથાકી મહિમા

રામ કથા મંદાકિની ચિત્રકૂટ ચિત ચારુ ।
તુલસી સુભગ સનેહ બન સિય રઘુબીર બિહારુ ॥
સ્થામ સુરભિ પય બિસદ અતિ ગુનદ કરહિં સબ પાન ।
ગિરા ગ્રામ્ય સિય રામ જસ ગાવહિં સુનહિં સુજાન ॥
હરિ હર જસ સુર નર ગિરહું બરનહિં સુકબિ સમાજ ।
હાંડાં હાટક ઘટિત ચરુ રાંધે સ્વાદ સુનાજ ॥

રામમહિમાકી અજ્ઞેયતા

તિલ પર રાખેઉ સકલ જગ બિદિત બિલોકત લોગ ।
તુલસી મહિમા રામ કી કૌન જાનિબે જોગ ॥

શ્રીરામજીકે સ્વરુપકી અલૌકિકતા

સોરઠા

રામ સરૂપ તુમહાર બચન અગોચર બુદ્ધિપર ।
અબિગત અકથ અપાર નેતિ નેતિ નિત નિગમ કહ ॥

ईश्वर-महिमा

दोहा

माया श्रुव सुभाष गुन काल करम मडदादि ।
ईस अंक ते बढःत सब ईस अंक बिनु बादि ॥

श्रीरामशुकी भक्तवत्सलता

छित उदास रघुबर बिरड बिकल सकल नर नारि ।
भरत लपन सिय गति समुजि प्रभु यष सदा सुबारि ॥

सीता, लक्ष्मण और भरतके रामप्रेमकी अलौकिकता

सीय सुमित्रा सुवन गति भरत सनेड सुभाउ ।
कछिबे को सारद सरस जनिबे को रघुराउ ॥
जानि राम न कछि सके भरत लपन सिय प्रीति ।
सो सुनि गुनि तुलसी कलत लठ सहता की रीति ॥
सब बिधि समरथ सकल कल सछि साँसति दिन राति ।
भलो निभाडेउ सुनि समुजि स्वामिधर्म सब भाँति ॥

भरत-महिमा

भरतछि डोछ न राजमदु बिधि हरिहर पद पाछ ।
कबहुँ कि कँजु सीकरनि छीरसिंधु बिनसाछ ॥
संपति यकछ भरत यक मुनि आयस षेववार ।
तेछि निसि आश्रम पिंजराँ राषे भा बिनुसार ॥
सधन थोर मग मुदित मन धनी गडी ज्योँ हँटे ।
त्योँ सुग्रीव बिभीषनछिं भछ भरतकी भेंट ॥
राम सराडे भरत उठि मिले राम सम जानि ।
तदपि बिभीषन कीसपति तुलसी गरत गलानि ॥
भरत स्याम तन राम सम सब गुन रुप निधान ।
सेवक सुषुदायक सुलभ सुभिरत सब कल्यान ॥

लक्ष्मणमहिमा

ललित लपन मूरति मधुर सुभिरडु सछित सनेड ।
सुभ संपति कीरति बिजय सगुन सुभंगल गेड ॥

શત્રુઘ્નમહિમા

નામ સત્રુસૂદન સુભગ સુષમા સીલ નિકેત ।
સેવત સુમિરત સુલભ સુખ સકલ સુમંગલ દેત ॥

કૌસલ્યામહિમા

કૌસલ્યા કલ્યાનમઇ મૂરતિ કરત પ્રનામ ।
સગુન સુમંગલ કાજ સુભ કૃપા કરહિં સિયારામ ॥

સુમિત્રામહિમા

સુમિરિ સુમિત્રા નામ જગ જે તિય લેહિં સનેમ ।
સુઅન લખન રિપુદવન સે પાવહિં પતિ પદ પ્રેમ ॥

સીતામહિમા

સીતાચરન પ્રનામ કરિ સુમિરિ સુનામ સુનેમ ।
હોહિં તીય પતિદેવતા પ્રાનનાથ પ્રિય પ્રેમ ॥

રામચરિત્રકી પવિત્રતા

તુલસી કેવલ કામતરુ રામચરિત આરામ ।
કલિતરુ કપિ નિસિચર કહત હમહિં કિએ બિધિ બામ ॥

કૈકેયીકી કુટિલતા

માતુ સકલ સાનુજ ભરત ગુરુ પુર લોગ સુભાઉ ।
દેખત દેખ ન કૈકેઇહિ લંકાપતિ કપિરાઉ ॥
સહજ સરલ રઘુબર બચન કુમતિ કુટિલ કરિ જાન ।
ચલઇ જોક જલ બહગતિ જદ્યપિ સલિલુ સમાન ॥

દશરથમહિમા

દસરથ નામ સુકામતરુ ફલઇ સકલો કલ્યાન ।
ધરનિ ધામ ધન ધરમ સુત સદગુન રૂપ નિધાન ॥
તુલસી જાન્યો દસરથહિં ધરમુ ન સત્ય સમાન ।
રામુ તજે જેહિ લાગિ બિનુ રામ પરિહરે પ્રાન ॥
રામ બિરહું દસરથ મરન મુનિ મન અગમ સુમીચુ ।
તુલસી મંગલ મરન તરુ સુચિ સનેહ જલ સીંચુ ॥

सोरठा

जुवन मरन सुनाम जैसेँ दसरथ राय को ।
जियत बिलाये राम राम बिरहँ तनु परिलरेउ ॥

जटायुका भाग्य

दोहा

प्रभुछि बिलोक्त गोद गत सिय छित घायल नीयु ।
तुलसी पाई गीधपति मुकुति मनोहर भीयु ॥
बिरत करम रत भगत मुनि सिद्ध ऌय अरु नीयु ।
तुलसी सकल सिद्धात सुनि गीधराज की भीयु ॥
मुअे मरत मरिहँ सकल घरी पहरडे भीयु ।
लडी न काहँ आजु लौँ गीधराज की भीयु ॥
मुँअे मुकुत जुवत मुकुत मुकुत मुकुत हँ भीयु ।
तुलसी सबडी तें अधिक गीधराज की भीयु ॥
रघुबर बिकल बिडंग लभि सो बिलोकि दौठि बीर ।
सिय सुधि कछि सियल राम कछि देउ तजु मति धीर ॥
दसरथ तें दसगुन भगति सछित तासु करि काजु ।
सोयत बंधु समेत प्रभु कृपासिंधु रघुराजु ॥

रामकृपाकी मडत्ता

केवट निसियर बिडंग मृग डिअे साधु सनमानि ।
तुलसी रघुबर की कृपा सकल सुमंगल भानि ॥

उनुमत्स्मरणकी मडत्ता

भंजुल मंगल मोदमय मूरति मारुत पूत ।
सकल सिद्धि कर कमल तल सुभिरत रघुबर दूत ॥
धीर बीर रघुबीर प्रिय सुभिरि समीर कुमारु ।
अगम सुगम सब काज करु करतल सिद्धि बियारु ॥
सुभ मुद मंगल कुमुद बिधु सुगुन सरोरुड भानु ।
करहु काज सब सिद्धि सुभ आनि छियँ अनुमानु ॥
सकल काज सुभ समउि भल सगुन सुमंगल जानु ।
कीरति बिजय बिभूति भलि छियँ अनुमानु ॥

સૂર સિરોમનિ સાહસી સુમતિ સમીર કુમાર ।
સુમિરત સબ સુખ સંપદા મુદ મંગલ દાતાર ॥

બાહુપીડાકી શાન્તિકે લિયે પ્રાર્થના

તુલસી તનુ સર સુખ જલજ ભુજ રુજ ગજ બરજોર ।
દલત દયાનિધિ દેખિએ કપિ કેસરી કિસોર ॥
ભુજ તરુ કોટર રોગ અહિ બરબસ કિયો પ્રબેસ ।
બિહગરાજ બાહન તુરત કાઢિએ મિટૈ કલેસ ॥
બાહુ બિટપ સુખ બિહંગ થલુ લગી કુપીર કુઆગિ ।
રામ કૃપા જલ સીચિએ બેગિ દીન હિત લાગિ ॥

કાશીમહિમા

સોરઠા

મુક્તિ જન્મ મહિ જાનિ ગ્યાન ખાનિ અઘ હાનિ કર ।
જહૈ બસ સંભુ ભવાનિ સો કાસી સેઇઅ કસ ન ॥

શંકરમહિમા

જરત સકલ સુર બુંદ બિષમ ગરલ જેહિં પાન કિય ।
તેહિ ન ભજસિ મન મંદ કો કૃપાલુ સંકર સરિસ ॥

શંકરજીસે પ્રાર્થના

દોહા

બાસર ઢાસનિ કે ઢકા રજનીં ચહુ દિસિ ચોર ।
સંકર નિજ પુર રાખિએ ચિતૈ સુલોચન કોર ॥
અપની બીસીં આપુહીં પુરિહિં લગાએ હાથ ।
કેહિ બિધિ બિનતી બિસ્વ કી કરૌ બિસ્વ કે નાથ ॥

ભગવત્લીલાકી દુર્જયતા

ઔર કરૈ અપરાધુ કોઉ ઔર પાવ ફલ ભોગુ ।
અતિ બિચિત્ર ભગવંત ગતિ કો જગ જાનૈ જોગુ ॥

પ્રેમમે પ્રપચ્ચ બાધક હૈ

પ્રેમ સરીર પ્રપંચ રુજ ઉપજી અધિક ઉપાધિ ।

तुलसी भली सुबैदछ बेगि बाँधिअै व्याधि ॥

अभिमान ही बन्धनका मूल है

उम उमार आचार बडः भूरि भार धरि सीस ।

उठि सठ परबस परत जिमि कीर कोस कुमि कीस ॥

शुभ और दर्पणके प्रतिबिम्बकी समानता

केहि मग प्रबिसति जाति केहि कहु दरपनमें छाडँ ।

तुलसी ज्यों जग शुभ गति करि शुभ के नाडँ ॥

भगवन्मायाकी दुर्ज्ञेयता

सुभसागर सुभ नींद बस सपने सब करतार ।

माया मायानाथ की को जग जाननिहार ॥

शुभकी तीन दशाअँ

शुभ सीव सम सुभ सयन सपने कछु करतूति ।

जागत दीन मलीन सोछ बिकल बिषाद बिभूति ॥

सृष्टि स्वप्नवत् है

सपनें छोछ बिभारि नृपु रंकु नाकपति छोछ ।

जागें लाभु न छानि कछु तिमि प्रपंच जिअँ जोछ ॥

उमारी मृत्यु प्रतिक्षा छो रडी है

तुलसी देभत अनुभवत सुनत न समुजत नीय ।

थपरि थपेटे देत नित केस गळें कर भीय ॥

कालकी करतूत

करम भरी कर मोड थल अंक थराथर जाल ।

उनत गुनत गनि गुनि उनत जागत जयौतिथी काल ॥

धन्द्रियोंकी सार्थकता

कछिबे कळें रसना रथी सुनिबे कळें डिये कान ।

धरिबे कळें थित छित सछित परमारथछि सुजान ॥

सगुणके बिना निर्गुणका निरूपण असम्भव है

ગ્યાન કહે અગ્યાન બિનુ તમ બિનુ કહે પ્રકાસ ।
નિરગુન કહે જો સગુન બિનુ સો ગુરુ તુલસીદાસ ॥

નિર્ગુણકી અપેક્ષા સગુણ અધિક પ્રામાણિક હૈ
અંક અગુન આખર સગુન સમુજિઅ ઉભય પ્રકાર ।
ખોઁ રાખે આપુ ભલ તુલસી ચારુ બિચાર ॥

વિષયાસક્તિકા નાશ હુએ બિના જ્ઞાન અધૂરા હૈ
પરમારથ પહિચાનિ મતિ લસાતિ બિષયે લપટાનિ ।
નિકસિ ચિતા તે અથજરિત માનહું સતી પરાનિ ॥
વિષયાસક્ત સાધુકી અપેક્ષા વૈરાગ્યવાનુ ગૃહસ્થ અચ્છા હૈ
સીસ ઉધારન કિન કહેઉ બરજિ રહે પ્રિય લોગ ।
ઘરહી સતી કહાવતી જરતી નાહ બિયોગ ॥

સાધુકે લિયે પૂર્ણ ત્યાગકી આવશ્યકતા
ખરિયા ખરી કપૂર સબ ઉચિત ન પિય તિય ત્યાગ ।
કૈ ખરિયા મોહિ મેલિ કૈ બિમલ બિબેક બિરાગ ॥
ભગવતપ્રેમમે આસક્તિ બાધક હૈ, ગૃહસ્થાશ્રમ નહીં
ઘર કીન્હે ઘર જાત હૈ ઘર છાંડે ઘર જાઇ ।
તુલસી ઘર બન બીચહીં રામ પ્રેમ પુર છાઇ ॥

સંતોષપૂર્વક ઘરમે રહના ઉત્તમ હૈ
દિઁ પીઠિ પાછે લગૈ સનમુખ હોત પરાઇ ।
તુલસી સંપતિ છાંડ જ્યો લખિ દિન બૈઠિ ગૈવાઇ ॥

વિષયો કી આશા હી દુઃખ કા મૂલ હૈ
તુલસી અદ્ભૂત દેવતા આસા દેવી નામ ।
સીં સોક સમર્પઠ બિમુખ ભઁ અભિરામ ॥

મોહ-મહિમા

સોઈ સેવર તેઇ સુવા સેવત સદા બસંત ।
તુલસી મહિમા મોહ કી સુનત સરાહત સંત ॥

બિષય-સુખકી હેયતા

करत न समुत्त गूढ गुन सुनत छोट मति रंक ।
पारद प्रगट प्रपंचमय सिद्धिउ नाउँ कलंक ॥

लोभकी प्रबलता

ग्यानी तापस सूर कबि कोबिद गुन आगार ।
डेहि कै लोभ बिडंबना कीन्हि न ओहिं संसार ॥

धन और अश्रयके मद तथा कामकी व्यापकता
श्रीमद बक न कीन्ह डेहि प्रभुता बधिर न काहि ।
मृगलोचनि के नैन सर को अस लाग न जाहि ॥

मायाकी झैज

ब्यापि रडेउ संसार महुँ माया कटक प्रयंड ।
सेनापति कामादि भट दंभ कपट पाषंड ॥

काम, क्रोध, लोभकी प्रबलता

तात तीनि अति प्रबल भव काम क्रोध अरु लोभ ।
मुनि बिग्यान धाम मन करहिं निमिष महुँ छोभ ॥

काम, क्रोध, लोभके सहायक

लोभ केँ छच्छा दंभ बल काम के केवल नारि ।
क्रोध के परुष बचन बल मुनिबर कडहिं बियारि ॥

मोहकी सेना

काम क्रोध लोभादि मद प्रबल मोह कै धारि ।
तिन्ह महुँ अति दारुन दुषद मायारूपी नारि ॥

अग्नि, समुद्र, प्रबल स्त्री और कालकी समानता
काह न पावक जरि सक डा न समुद्र समाध ।
डा न करै अबला प्रबल डेहि जग कालु न पाध ॥

स्त्री जगः और मृत्युकी जः है

जनमपत्रिका भरति कै द्येभु मनहिं बियारि ।
दारुन बैरी मीथु के बीच बिराजति नारि ॥

ઉદ્બોધન

દીપસિખા સમ જુબતિ તન મન જનિ હોડસિ પતંગ ।
ભજહિ રામ તજિ કામ મદ કરહિ સદા સતસંગ ॥

ગૃહાસક્તિ શ્રીરઘુનાથજીકે સ્વરૂપકે જ્ઞાનમેં બાધક હૈ

કામ ક્રોધ મદ લોભ રત ગૃહાસક્ત દુખરૂપ ।

તે કિમિ જાનહિં રઘુપતિહિ મૂઢ્ઍ પરે ભવ કૂપ ॥

કામ-ક્રોધાદિ એક-એક અનર્થકારક હૈ ફિર સબકી

તો બાત હી કયા હૈ

ગ્રહ ગ્રહીત પુનિ બાત બસ તેહિ પુનિ બીછી માર ।

તેહિ પિઆઇઅ બારુની કહહુ કાહ ઉપચાર ॥

કિસકે મનકો શાન્તિ નહીં મિલતી ?

તાહિ કિ સંપતિ સગુન સુભ સપનેહું મન બિશ્રામ ।

ભૂત દ્રોહ રત મોહબસ રામ બિમુખ રતિ કામ ॥

જ્ઞાનમાર્ગકી કઠિનતા

કહત કઠિન સમુઝત કઠિન સાધત કઠિન બિબેક ।

હોઇ ઘુનાચ્છર ન્યાય જૌ પુનિ પ્રત્યૂહ અનેક ॥

ભગવદ્ભજનકે અતિરિક્ત ઔર સબ પ્રયત્ન વ્યર્થ હૈ

ખલ પ્રબોધ જગ સોધ મન કો નિરોધ કુલ સોધ ।

કરહિં તે ફોટક પચિ મરહિં સપનેહું સુખ ન સુબોધ ॥

સંતોષકી મહિમા

સોરઠા

કોઉ બિશ્રામ કિ પાવ તાત સહજ સંતોષ બિનુ ।

ચલૈ કિ જલ બિનુ નાવ કોટિ જતન પચિ પચિ મરિઅ ॥

માયાકી પ્રબલતા ઔર ઉસકે તરનેકા ઉપાય

સુર નર મુનિ કોઉ નાહિં જેહિ ન મોહ માયા પ્રબલ ।

અસ બિચારિ મન માહિં ભજિઅ મહામાયા પતિહિ ॥

गोस्वामीजीकी अनन्यता

दोहा

अेक भरोसो अेक बल अेक आस बिस्वास ।
 अेक राम धन स्याम छित यातक तुलसीदास ॥
 प्रेमकी अनन्यताके लिये यातकका उदाहरण
 जौ धन बरषै समय सिर जौ भरि जनम उदास ।
 तुलसी या यित यातकछि तउ तिहारी आस ॥
 यातक तुलसी के मते स्वातिहुँ पिअै न पानि ।
 प्रेम तृषा बाढःति भली घटै घटैगी आनि ॥
 रटत रटत रसना लटी तृषा सूषि गे अंग ।
 तुलसी यातक प्रेम को नित नूतन रुचि रंग ॥
 थढःत न यातक यित कबहुँ प्रिय पयोद के दोष ।
 तुलसी प्रेम पयोषि की ताते नाप न जोष ॥
 बरषि परुष पाहन पयद पंभ करौ टुक टुक ।
 तुलसी परी न याछिअै यतुर यातकछि यूक ॥
 उपल बरसि गरजत तरजि डारत कुलिस कठोर ।
 यितव डि यातक मेघ तजि कबहुँ दूसरी ओर ॥
 पबि पाहन दामिनि गरज अरि अकोर भरि भीजि ।
 रोष न प्रीतम दोष लपि तुलसी रागछि रीजि ॥
 मान राभिबो माँगिबो पिय सों नित नव नेहु ।
 तुलसी तीनिउ तब कबै जौ यातक मत लेहु ॥
 तुलसी यातक डी कबै मान राभिबो प्रेम ।
 बक बुंद लपि स्वातिहुँ निदरि निभाडत नेम ॥
 तुलसी यातक माँगनो अेक अेक धन दानि ।
 देत जो भू भाजन भरत वेत जो घूँटक पानि ॥
 तीनि लोक तिहुँ काल जस यातक डी के माथ ।
 तुलसी जासु न दीनता सुनी दूसरे नाथ ॥
 प्रीति पपीडा पयद की प्रगट नछ पछियानि ।
 जायक जगत कनाउडःो डियो कनौडःा दानि ॥
 नछि जायत नछि संग्रही सीस नाछ नछि लेछ ।

એસે માની માગનેહિ કો બારિદ બિન દેઇ ॥
 કો કો ન જ્યાયો જગત મેં જીવન દાયક દાનિ ।
 ભયો કનૌડઃો જાયકહિ પયદ પ્રેમ પહિયાનિ ॥
 સાધન સાંસતિ સબ સહત સબહિ સુખદ ફલ લાહુ ।
 તુલસી ચાતક જલદ કી રીઝિ બૂઝિ બુધ કાહુ ॥
 ચાતક જીવન દાયકહિ જીવન સમયેં સુરીતિ ।
 તુલસી અલખ ન લખિ પરૈ ચાતક પ્રીતિ પ્રતીતિ ॥
 જીવ ચરાચર જહું લગે હૈ સબ કો હિત મેહ ।
 તુલસી ચાતક મન બચ્યો ઘન સોં સહજ સનેહ ॥
 ડોલત બિપુલ બિહંગ બન પિઅત પોખરનિ બારિ ।
 સુજસ ધવલ ચાતક નવલ તુહી ભુવન દસ ચારિ ॥
 મુખ મીઠે માનસ મલિન કોકિલ મોર ચકોર ।
 સુજસ ધવલ ચાતક નવલ રહ્યો ભુવન ભરિ તોર ॥
 બાસ બેસ બોલનિ ચલનિ માનસ મંજુ મરાલ ।
 તુલસી ચાતક પ્રેમ કી કીરતિ બિસદ બિસાલ ॥
 પ્રેમ ન પરખિઅ પરુષપન પયદ સિખાવન એહ ।
 જગ કહ ચાતક પાતકી ઊસર બરસૈ મેહ ॥
 હોઈ ન ચાતક પાતકી જીવન દાનિ ન મૂઢઃ ।
 તુલસી ગતિ પ્રહલાદ કી સમુઝિ પ્રેમ પથ ગૂઢઃ ॥
 ગરજ આપની સબન કો ગરજ કરત ઉર આનિ ।
 તુલસી ચાતક ચતુર ભો જાયક જાનિ સુદાનિ ॥
 ચરગ ચંગુ ગત ચાતકહિ નેમ પ્રેમ કી પીર ।
 તુલસી પરબસ હાડઃ પર પરિહૈં પુહુમી નીર ॥
 બધ્યો બધિક પર્યો પુન્ય જલ ઉલટિ ઉઠાઈ ચોંચ ।
 તુલસી ચાતક પ્રેમપટ મરતહું લગી ન ખોંચ ॥
 અંડ ફોરિ કિયો ચેટુવા તુષ પર્યો નીર નિહારિ ।
 ગહિ ચંગુલ ચાતક ચતુર ડાર્યો બાહિર બારિ ॥
 તુલસી ચાતક દેત સિખ સુતહિ બારહીં બાર ।
 તાત ન તર્પન કીજિએ બિના બારિધર ધાર ॥

સોરઠા

જિઅત ન નાઈ નારિ ચાતક ઘન તજિ દૂસરહિ ।

सुरसरिडू को बारि भरत न माँगेउ अरध जल ॥
 सुनु रे तुलसीदास प्यास पपीडलि प्रेम की ।
 परिडरि यारिउ मास जौ अँयवै जल स्वाति को ॥
 जायै बारड मास पिअै पपीडा स्वाति जल ।
 जान्यो तुलसीदास जोगवत नेछी नेड मन ॥

दौडा

तुलसीं के मत यातकडि डेवल प्रेम पिआस ।
 पिअत स्वाति जल जान जग जाँयत बारड मास ॥
 आलबाल मुकुताडलनि डिय सनेड तरु मूल ।
 डोठ डेतु चित यातकडि स्वाति सलिलु अनुकूल ॥
 उष्ण काल अरु डेड भिन मन पंथी तन ठाण ।
 यातक बतियाँ न रुथीं अन जल सींये रुप ॥
 अन जल सींये रुप की छाया तें भरु धाम ।
 तुलसी यातक बडुत डैं यड प्रबीन को काम ॥
 ओक अंग जो सनेडता निसि दिन यातक नेड ।
 तुलसी जासों छित लगै वडि अडार वडि डेड ॥

ओकाडुगी अनुरागके अन्य उदाडरण

बिबि रसना तनु स्याम डै अंक यलनि बिष आनि ।
 तुलसी जस श्रवननि सुन्यो सीस समरथ्यो आनि ॥

मृगका उदाडरण

आपु ब्याध को रुप धरि कुडौ कुरंगडि राग ।
 तुलसी जो मृग मन मुडै परै प्रेम पट दाग ॥

सर्पका उदाडरण

तुलसी मनि निज दृति कृनिडि ब्याधिडि डेठ डिभाठ ।
 बिछुरत डोठ नब आँधरो ताते प्रेम न जाठ ॥

कमलका उदाडरण

जरत तुडिन लभि बनज बन रबि डै पीठि पराठ ।
 उदय बिकस अथवत सकुच मिटै न सडज सुभाठ ॥

મછલીકા ઉદાહરણ

દેઉ આપને હાથ જલ મીનહિ માહુર ઘોરિ ।
તુલસી જિએ જો બારિ બિનુ તૌ તુ દેહિ કબિ ખોરિ ॥
મકર ઉરગ દાદુર કમઠ જલ જીવન જલ ગેહ ।
તુલસી એકે મીન કો હૈ સાંચિલો સનેહ ॥

મયૂરશિખા બૂટીકા ઉદાહરણ

તુલસી મિટે ન મરિ મિટેહું સાંચો સહજ સનેહ ।
મોરશિખા બિનુ મૂરિહું પલુહત ગરજત મેહ ॥
સુલભ પ્રીતિ પ્રીતમ સબૈ કહત કરત સબ કોઇ ।
તુલસી મીન પુનીત તે ત્રિભુવન બડો ન કોઇ ॥

અનન્યતાકી મહિમા

તુલસી જપ તપ નેમ બ્રત સબ સબહીં તે હોઇ ।
લહે બડો ાઇ દેવતા ઇષ્ટદેવ જબ હોઇ ॥

ગાઢો દિનકા મિત્ર હી મિત્ર હૈ

કુદિન હિતૂ સો હિત સુદિન હિત અનહિત કિન હોઇ ।
સસિ છબિ હર રબિ સદન તઉ મિત્ર કહત સબ કોઇ ॥

બરાબરીકા સ્નેહ દુઃખદાયક હોતા હૈ

કૈ લઘુકૈ બડો મીત ભલ સમ સનેહ દુખ સોઇ ।
તુલસી જ્યો ઘૃત મધુ સરિસ મિલે મહાબિષ હોઇ ॥

મિત્રતામેં છલ બાધક હૈ

માન્ય મીત સોં સુખ ચહેં સો ન છુએ છલ છાહું ।
સસિ ત્રિસંકુ કેકેઇ ગતિ લખિ તુલસી મન માહું ॥
કહિઅ કઠિન કૃત કોમલહું હિત હઠિ હોઇ સહાઇ ।
પલક પાનિ પર ઓડો અત સમુજિ કુઘાઇ સુઘાઇ ॥

વૈર ઔર પ્રેમ અંધે હોતે હૈ

તુલસી બૈર સનેહ દોઉ રહિત બિલોચન ચારિ ।
સુરા સેવરા આદરહિં નિંદહિં સુરસરિ બારિ ॥

दानी और याचकका स्वभाव

रुचै मागनेछि मागिबो तुलसी दानिछि दानु ।

आलस अनप न आचरज प्रेम पिडानी जानु ॥

प्रेम और वैर डी अनुकुलता और प्रतिकूलतामें छेतु हैं

अभिअ गारि गारेछि गरल गारि कीन्ड करतार ।

प्रेम बैर डी जननि जुग जानछि बुध न गवाँर ॥

स्मरण और प्रिय भाषण डी प्रेमकी निशानी है

सदा न जे सुमिरत रडछि मिलि न कडछि प्रिय बैन ।

ते पै तिन्ड के जाछि घर जिन्ड के छिअँ न नैन ॥

स्वार्थ डी अच्छाई-बुराईका मानदण्ड हैं

छित पुनीत सब स्वार्थछि अरि असुद्धु बिनु थाडः ।

निज भुष मानिक सम दसन भूमि परे ते डाडः ॥

संसारमें प्रेममागके अधिकारी बिरले डी हैं

माप्पी काक उलूक बक दादुर से भअे लोग ।

भले ते सुक पिक मोरसे कोछि न प्रेम पथ जोग ॥

कलियुगमें कपटकी प्रधानता

दृष्टयँ कपट बर भेष धरि बचन कडछि गढः छोलि ।

अब के लोग मयूर ज्यों ड्यों मिलिअे मन भोलि ॥

कपट अन्ततक नहीं निभता

चरन थोंच लोचन रँगौ यलौ मराली चाल ।

छीर नीर बिबरन समय बक उघरत तेछि काल ॥

कुटिल मनुष्य अपनी कुटिलताको नहीं छोडः सकता

मिलै जो सरलछि सरल है कुटिल न सडज बिडाछ ।

सो सछेतु ज्यों बक गति ब्याल न बिलछि समाछ ॥

कृसधन साभलि न देब द्रुष मुअेहुँ न मागब नीच ।

तुलसी सज्जन की रडनि पावकल पानी बीच ॥

संग सरल कुटिलछि भअँ उरि उर करछि निबाहु ।

ગ્રહ ગનતી ગનિ ચતુર બિધિ કિયો ઉદર બિનુ રાહુ ॥

સ્વભાવકી પ્રધાનતા

નીચ નિચાઈ નહિં તજઈ સજ્જનહૂ કેં સંગ ।
 તુલસી ચંદન બિટપ બસિ બિનુ બિષ ભએ ન ભુઅંગ ॥
 ભલો ભલાઈહિ પૈ લહઈ લહઈ નિચાઈહિ નીચુ ।
 સુધા સરાહિઅ અમરતાં ગરલ સરાહિઅ મીચુ ॥
 મિથ્યા માહુર સજ્જનહિ ખલહિ ગરલ સમ સાંચ ।
 તુલસી છુઅત પરાઈ જ્યોં પારદ પાવક આંચ ॥

સત્સંગ ઔર અસત્સંગકા પરિણામગત ભેદ

સંત સંગ અપબર્ગ કર કામી ભવ કર પંથ ।
 કહહિ સંત કબિ કોબિદ શ્રુતિ પુરાન સદગ્રંથ ॥
 સુકૃત ન સુકૃતી પરિહરઈ કપટ ન કપટી નીચ ।
 મરત સિખાવન દેઈ ચલે ગીધરાજ મારીચ ॥

સજ્જન ઔર દુર્જનકા ભેદ

સુજન સુતરુ બન ઊખ સમ ખલ ટંકિકા રુખાન ।
 પરહિત અનહિત લાગિ સબ સાંસતિ સહર સમાન ॥
 પિઅહિ સુમન રસ અલિલ બિટપ કાટિ કોલ ફલ ખાત ।
 તુલસી તરુજીવી જુગલ સુમતિ કુમતિ કી બાત ॥

અવસરકી પ્રધાનતા

અવસર કૌડઃી જો ચુકૈ બહુરિ દિઅં કા લાખ ।
 દુઇજ ન ચંદા દેખિઅૈ ઉદૌ કહા ભરિ પાખ ॥

ભલાઈ કરના બિરલે હી જાનતે હૈં

ગ્યાન અનભલે કો સબહિ ભલે ભલેહૂ કાઉ ।
 સીંગ સૂડઃ રદ લૂમ નખ કરત જીવ જડઃ ઘાઉ ॥

સંસારમેં હિત કરનેવાલે કમ હૈ

તુલસી જગ જીવન અહિત કતહૂં કોઉ હિત જાનિ ।
 સોષક ભાનુ ફસાનુ મહિ પવન એક ઘન દાનિ ॥
 સુનિઅ સુધા દેખિઅહિં ગરલ સબ કરતૂતિ કરાલ ।

जहँ तहँ काक उलूक बक मानस सकृत मराल ॥
 जलथर थलथर गगनथर देव दनुज नर नाग ।
 उत्तम मध्यम अधम भल दस गुन बढःत बिभाग ॥
 बलि मिस टेपे देवता कर मिस मानव देव ।
 मुअे मार सुबिथार छत स्वार्थ साधन अेव ॥
 सुजुन कछत भल पोय पथ पापि न परभछ भेद ।
 करमनास सुरसरित मिस बिधि निषेध बद बेद ॥

वस्तुही प्रधान है, आधार नहीं

मनि भाजन मधु पारछ पूरन अमी निहारि ।
 का छाँडःिअ का संग्रहिअ कछहु बिबेक बिथारि ॥

प्रीति और वैरकी तीन श्रेणियाँ

उत्तम मध्यम नीच गति पाउन सिक्ता पानि ।
 प्रीति परिच्छा तिहुन की बैर बितिक्रम जानि ॥

जिसे सज्जन ग्रहण करते है, उसे दुर्जन त्याग देते हैँ

पुन्य प्रीति पति प्रापतिउ परमारथ पथ पाँय ।
 लछिं सुजुन परिहरछिं भल सुनहु सिभावन साँय ॥

प्रकृतिके अनुसार व्यवहारका भेद भी आवश्यक हैँ

नीच निरादरही सुभद आदर सुभद बिसाल ।
 कदरी बदरी बिटप गति पेभहु पनस रसाल ॥

अपना आचरण सभी को अच्छा लगता हैँ

तुलसी अपनो आचरन भलो न लागत कासु ।
 तेछि न बसात जो भात नित लछसुनहु को भासु ॥

भाग्यवान् कौन हैँ ?

बुध सो बिबेकी बिमलमति जिन्ह के रोष न राग ।
 सुहुद सराहत साधु जेछि तुलसी ताको भाग ॥

साधुजन किसकी सराहना करते हैँ

आपु आपु कहुँ सब भलो अपने कहुँ कोछ कोछ ।

તુલસી સબ કહૈ જો ભલો સુજન સરાહિઅ સોઇ ॥

સંગકી મહિમા

તુલસી ભલો સુસંગ તેં પોચ કુસંગતિ સોઇ ।
 નાઉ કિંનરી તીર અસિ લોહ બિલોકહુ લોઇ ॥
 ગુરુ સંગતિ ગુરુ હોઇ સો લઘુ સંગતિ લઘુ નામ ।
 ચાર પદારથ મેં ગનૈ નરક દ્વારહૂ કામ ॥
 તુલસી ગુરુ લઘુતા લહત લઘુ સંગતિ પરિનામ ।
 દેવી દેવ પુકારિઅત નીચ નારિ નર નામ ॥
 તુલસી કિઅં કુસંગ ચિતિ હોહિ દાહિને બામ ।
 કહિ સુનિ સકુચિઅ સૂમ ખલ ગત હરિ સંકર નામ ॥
 બસિ કુસંગ ચહ સુજનતા તાકી આસ નિરાસ ।
 તીરથહૂ કો નામ ભો ગયા મગહ કે પાસ ॥
 રામ કૃપાં તુલસી સુલભ ગંગ સુસંગ સમાન ।
 જો જલ પરૈ જો જન મિલૈ કીજૈ આપુ સમાન ॥
 ગ્રહ ભેષજ જલ પવન પટ પાઇ કુજોગ સુજોગ ।
 હોહિ કુબસ્તુ સુબસ્તુ જલ લખહિ સુલચ્છન લોગ ॥
 જનમ જોગ મેં જાનિઅત જગ બિચિત્ર ગતિ દેખિ ।
 તુલસી આખર અંક રસ રંગ બિભેદ બિસેષિ ॥
 આખર જોરિ બિચાર કરુ સુમતિ અંક લિખિ લેખુ ।
 જોગ કુજોગ સુજોગ મય જગ ગતિ સમુજિ બિસેષુ ॥

માર્ગ-ભેદસે ફલ-ભેદ

કરુ બિચાર ચલુ સુપથ ભલ આદિ મધ્ય પરિનામ ।
 ઉલટિ જપેં 'જારા મરા' સૂઘેં'રાજા રામ' ॥
 ભલેકે ભલા હી હો, ચહ નિયમ નહીં હૈ
 હોઇ ભલે કે અનભલો હોઇ દાનિ કે સૂમ ।
 હોઇ કપૂત સપૂત કેં જયોં પાવક મેં ધૂમ ॥

વિવેકકી આવશ્યકતા

જડઃ ચેતન ગુન દોષ મય બિસ્વ કીન્હ કરતાર ।
 સંત હંક ગુન ગહહિ પય પરિહરિ બારિ બિકાર ॥

सोरठा

पाट कीट तें छोछ तेछि तें पाटंभर रुचिर ।
कृमि पालछ सबु कोछ परम अपावन प्रान सम ॥

दोहा

जो जो जेछि जेछि रल मगन तहुँ सो मुदित मन मानि ।
रसगुन दोष बियारिबो रसिक रीति पछियानि ॥
सम प्रकास तम पाप्म दुहुँ नाम भेद बिधि कीन्ड ।
ससि सोषक पोषक समुजि जग जस अपजस दीन्ड ॥

कभी-कभी भलेको बुराछ भी मिल जाती है

लोक भेदलू लौं दगो नाम भले को पोय ।
धर्मराज जम गाज पबि कलत सकोय न सोय ॥
सज्जन और दुर्जनकी परीक्षाके भिन्न-भिन्न प्रकार
बिरुधि परभिअै सुजन जन राभि परभिअै मंद ।
अःवानल सोषत उदधि उरष अढःावत थंद ॥

नीच पुरुषकी नीचता

प्रभु सनमुष्म भअै नीच नर छोट निपट बिकराल ।
रभिरुष्म लभि दरपन इटिक उगिलत जवालाजाल ॥

सज्जनकी सज्जनता

प्रभु समीप गत सुजन जन छोट सुभद सुबियार ।
लवन जलधि ज्वन जलद अरषत सुधा सुभारि ॥
नीच निरावल्लि निरस तरु तुलसी सीयलिं छाप ।
पोषत पयद समान सब बिष पियूष के रुप ॥
अरषि बिस्व उरषित करत उरत ताप अघ घ्यास ।
तुलसी दोष न जलद को जो जल जरै जवास ॥
अमर दानि जायक मरलिं मरि मरि छिरि छिरि लेलिं ।
तुलसी जायक पातकी दातलिं दूषन देखिं ॥

नीचनिन्दा

लभि गथंद लै यलत भजि स्वान सुभानो डाः ।

ગજ ગુન મોલ અહાર બલ મહિમા જાન કિ રાડઃ ॥

સજ્જનમહિમા

કૈ નિદરહું કૈ આદરહું સિંઘહિ સ્વાન સિઆર ।

હરષ બિષાદ ન કેસરિહિ કુંજર ગંજનિહાર ॥

દુર્જનોકા સ્વભાવ

ઠાઢઃો દ્વાર ન દૈ સકૈ તુલસી જે નર નીચ ।

નિંદહિ બલિલ હરિચંદ કો કા કિયો કરન દધીચ ॥

નીચકી નિન્દાસે ઉત્તમ પુરુષોંકા કુછ નહીં ઘટતા

ઈસ સીસ બિલસત બિમલ તુલસી તરલ તરંગ ।

સ્વાન સરાવગ કે કહે લઘુતા લહે ન ગંગ ॥

તુલસી દેવલ દેવ કો લાગે લાખ કરોરિ ।

કાક અભાગેં હગિ ભર્યો મહિમા ભઈ કિ થોરિ ॥

ગુણોંકા હી મૂલ્ય હૈ, દૂસરોંકે આદર-અનાદરકા નહીં

નિજ ગુન ઘટત ન નાગ નગ પરખિ પરિહરત કોલ ।

તુલસી પ્રભુ ભૂષન કિએ ગુંજા બઢઃે ન મોલ ॥

શ્રેષ્ઠ પુરુષોંકી મહિમાકો કોઈ નહીં પા સકતા

રાકાપતિ ષોડઃસ ઉઅહિં તારા ગન સમુદાઇ ।

સકલ ગિરિન્હ દવ લાઇઅ બિનુ રબિ રાતિ ન જાઇ ॥

દુષ્ટ પુરુષોંદ્વારા કી હુઈ નિન્દા-સ્તુતિકા કોઈ મૂલ્ય નહીં હૈ

ભલો કહહિં બિનુ જાનેહું બિનુ જાનેં અપબાદ ।

તે નર ગાદુર જાનિ જિયેં કરિચ ન હરષ બિષાદ ॥

ડાહ કરનેવાલોંકા કભી કલ્યાણ નહીં હોતા

પર સુખ સંપતિ દેખિ સુનિ જરહિં જે જડઃ બિનુ આગિ ।

તુલસી તિન કે ભાગતે ચલૈ ભલાઇ ભાગિ ॥

દૂસરોંકી નિન્દા કરનેવાલોંકા મુહું કાલા હોતા હૈ

તુલસી જે કીરતિ ચહહિં પર કી કીરતિ ખોઇ ।

તિનકે મુહું મસિ લાગિહેં મિટહિ ન મરિહે ધોઇ ॥

मिथ्या अभिमानका दुष्परिणाम

तन गुन धन मडिमा धरम तेडि भिनु जेडि अभिमान ।
तुलसी जिअत बिडंभना परिनामहु गत जान ॥

नीया बनकर रडना डी श्रेष्ठ डै

सासु ससुर गुरु मातु पितु प्रभु भयो यडै सब कोठ ।
डोनी दूजु ओर को सुजन सराडिअ सोठ ॥

सज्जन स्वाभाविक डी पूजनीय डोते डै

सठ सडि साँसति पति लडत सुजन कलेस न कायँ ।
गढःि गुढःि पाडन पूजिअै गंडकि सिला सुभायँ ॥

भूप-दरबारकी निन्दा

बडःे बिबुध दरबार तँ भूमि भूप दरबार ।
जापक पूजत पेभियत सडत निरादर बार ॥

छल-कपट सर्वत्र वर्जित डै

भिनु प्रपंच छल भीभ बलि लडिअ न दिअँ कलेस ।
भावन बलि सौं छल डियो दियो उचित उपदेस ॥
भलो भले सौं छल डिअँ जनम कनौडःो डोठ ।
श्रीपति सिर तुलसी लसति बलि भावन गति सोठ ॥
बिबुध काज भावन बलिडि छलो भलो जिअ जानि ।
प्रभुता तजि अस भे तदपि मन डी गठ न गलानि ॥

जगत् में सब सीधोंको तंग करते डै

सरल बड गति पंच ग्रह यपरि न चितवत काडु ।
तुलसी सूधे सूर ससि समय बिडंभित राडु ॥

दुष्ट-निन्दा

भल उपकार बिकार हल तुलसी जान जडान ।
मेढुक मर्कट अनिक बड कथा सत्य उपमान ॥
तुलसी भल जानी मधुर सुनि समुजिअ डियँ डेरि ।
राम राज बाधक भठ मूढःं मंथरा येरि ॥

જોકે સૂધિ મન કુટિલ ગતિ ખલ બિપરીત બિચારુ ।
 અનહિત સોનિત સોષ સો સો હિત સોષનિહારુ ॥
 નીચ ગુડઃિ જ્યો જાનિબો સુનિ લખિ તુલસીદાસ ।
 ઢીલિ દિએ ગિરિ પરત મહિ ખૈચત ચઢઃત અકાસ ॥
 ભરદર બરસત કોસ સત બચૈ જે બૂંદ બરાઇ ।
 તુલસી તેઉ ખલ બચન કર હએ ગએ ન પરાઇ ॥
 પેરત કોલ્હૂ મેલિ તિલ તિલી સનેહી જાનિ ।
 દેખિ પ્રીતિ કી રીતિ યહ અબ દેખિબી રિસાનિ ॥
 સહબાસી કાયો ગિલહિં પુરજન પાક પ્રબીન ।
 કાલછેપ કેહિ મિલિ કરહિ તુલસી ખગ મૃગ મીન ॥
 જાસુ ભરોસે સોઇએ રાખિ ગોદ મેં સીસ ।
 તુલસી તાસુ કુચાલ તેં રખવારો જગદીસ ॥
 માર ખોજ લૈ સૌહ કરિ કરિ મત લાજ ન ત્રાસ ।
 મુએ નીચ તે મીચ બિનુ જે ઇન કેં બિસ્વાસ ॥
 પરદ્રોહી પરદાર રત પરધન પર અપબાદ ।
 તે નર પાવેર પાપમય દેહ ધરે મનુજાદ ॥

કપટીકો પહચાનના બડઃા કઠિન હૈ

બચન બેષ ક્યો જાનિએ મન મલીન નર નારિ ।
 સૂપનખા મૃગ પૂતના દસમુખ પ્રમુખ બિચારિ ॥

કપટી સે સદા ડરના ચાહિયે

હુંસનિ મિલનિ બોલનિ મધુર કટુ કરતબ મન માંહ ।
 છુવત જો સકુચઇ સુમતિ સો તુલસી તિન્હ કિ છાહ ॥

કપટ હી દુષ્ટતાકા સ્વરૂપ હૈ

કપટ સાર સૂચી સહસ બાંધિ બચન પરબાસ ।
 કિયો દુરાઉ ચહી ચાતુરી સો સઠ તુલસીદાસ ॥

કપટી કભી સુખ નહીં પાતા

બચન બિચાર અચાર તન મન કરતબ છલ છૂતિ ।
 તુલસી ક્યો સુખ પાઇએ અંતરજામિહિ ધૂતિ ॥
 સારદૂલ કો સ્વાંગ કરિ કૂકર કી કરતૂતિ ।

तुलसी तापर याडिअै कीरति बिजय बिभूति ॥

पाप डी दुःखका मूल है

बडःे पाप बाढःे किअे छोटे किअे लजात ।

तुलसी ता पर सुभ खलत बिधि सौं बहुत रिसात ॥

अविवेक डी दुःखका मूल है

दिस काल करता करम भयन बिचार बिडीन ।

ते सुरतरु तर दारिदी सुरसरि तीर मवीन ॥

साडस डी डै कोप बस किअँ कठिन परिपाक ।

सठ संकट भाजन भअे छठि कुजाति कपि काक ॥

राज करत बिनु काजडीं करछिं कुयालि कुसाजि ।

तुलसी ते दसकंध जयों जधलै सखित समाज ॥

राज करत बिनु काजडीं ठटछिं जे कूर कुटाट ।

तुलसी ते कुरुराज जयों जधलै बारड बाट ॥

विपरीत बुद्धि बिनाशका लक्षणा है

सभा सुयोधन की सकुनि सुमति सराधन जोग ।

द्रोन बिदुर भीषम छरिछि कडछिं प्रपंची लोग ॥

पांडु सुअन की सदसि ते नीको रिपु छित जानि ।

छरि छर सम सब मानिअत मोड ग्यान की भानि ॥

छित पर बढःे छ बिरोध जब अनछित पर अनुराग ।

राम बिभुभ बिधि भाम गति सगुन अघाध अभाग ॥

सडज सुडुद गुर स्वामि सिष्य जो न करछिं सिर मानि ।

सौ पछिताध अघाध उर अवसि डोछ छित डानि ॥

जोशमें आकर अनधिकार कार्य करनेवाला पछताता है

भरुडाअे नट भाँट डे यपरि यढःे संग्राम ।

डै वै भाजे आछलै डे भाँधि परिनाम ॥

समयपर कष्ट सड लेना छितकर डोता है

लोक रीति कूटी सडछिं आँजु सडछिं न कोछ ।

तुलसी जो आँजु सडछिं सौ आँधरो न डोछ ॥

ભગવાન્ સબકે રક્ષક હૈ

ભાગે ભલ ઓડું ભલો ભલો ન ઘાલે ઘાઉ ।
તુલસી સબ કે સીસ પર રખવારો રઘુરાઉ ॥

લડના સર્વથા ત્યાજ્ય હૈ

સુમતિ બિચારહિ પરિહરહિ દલ સુમનહું સંગ્રામ ।
સકુલ ગએ તનુ બિનુ ભએ સાખી જાદૌ કામ ॥
ઊલહ ન જાનબ છોટ કરિ કલહ કઠિન પરિનામ ।
લગતિ અગિનિ લઘુ નીચ ગૃહ જરત ધનિક ધન ધામ ॥

ક્ષમાકા મહત્વ

છમા રોષ કે દોષ ગુન સુનિ મનુ માનહિ સીખ ।
અબિચલ શ્રીપતિ હરિ ભએ ભૂસુર લહૈ ન ભીખ ॥
કૌરવ પાંડવ જાનિએ ક્રોધ છમા કે સીમ ।
પાંચહિ મારિ ન સૌ સકે સચૌ સંઘારે ભીમ ॥
ક્રોધકી અપેક્ષા પ્રેમકે દ્વારા વશ કરના હી જીત હૈ
બોલ ન મોટે મારિએ મોટી રોટી મારુ ।
જીતિ સહસ સમ હારિબો જીતે હારિ નિહારુ ॥
જો પરિ પાચે મનાઇએ તાસોં રૂઠિ બિચારિ ।
તુલસી તહાં ન જીતિએ જહં જીતેહું હારિ ॥
જૂએ તે ભલ બૂઝિબો ભલી જીતિ તે હાર ।
ડહકે તે ડહકાઇબો ભલો જો કરિઅ બિચાર ॥
જા રિપુ સોં હારેહું હંસી જિતે પાપ પરિતાપુ ।
તાસોં રારિ નિવારિએ સમચે સંભારિઅ આપુ ॥
જો મધુ મરૈ ન મારિએ માહુર દેઇ સો કાઉ ।
જગ જિતિ હારે પરસુધર હારિ જિતે રઘુરાઉ ॥
બૈર મૂલ હર હિત બચન પ્રેમ મૂલ ઉપકાર ।
દો હા સુભ સંદોહ સો તુલસી કિએ બિચાર ॥
રોષ ન રસના ખોલિએ બરુ ખોલિઅ તરવારિ ।
સુનત મધુર પરિનામ હિત બોલિઅ બચન બિચારિ ॥
મધુર બચન કટુ બોલિબો બિનુ શ્રમ ભાગ અભાગ ।
કુહૂ કુહૂ કલકંઠ રવ કા કા કરરત કાગ ॥

पेट न कूलत बिनु कहेँ कलत न लागए ढेर ।
सुमति बियारेँ ओलियेँ समुजि कुङेर सुङेर ॥

वीतराग पुरुषोकी शरएा डी जगत् के जंजालसे बयनेका उपाय है
छिद्यो न तरुनि कटाख्य सर करेउ न कठिन सनेहु ।
तुलसी तिन की देल को जगत कवच करि लेहु ॥

शूरवीर करनी करते है, कलते नहीं

सूर समर करनी करलिं कलि न जनावलिं आपु ।
बिद्यमान रन पाए रिपु कायर कथलिं प्रतापु ॥

अभिमान के बचन कलना अख्य नली

बचन कले अभिमान के पारथ पेभत सेतु ।
प्रभु तिय लूटत नीच भर जय न भीयु तेलिं डेतु ॥

दीनोंकी रक्षा करनेवाला सदा बिजयी होता है
राम लपन बिजठ लखे बनहुँ गरीब निवाज ।
भुपर बालि रावन गखे धरली सलित समाज ॥
नीतिका पालन करनेवालेके सभी सहायक बन जाते हैं

भग मृग भीत पुनीत डिय बनहुँ राम नयपाल ।
कुमति बालि दसकंठ धर सुडद भंधु डियो काल ॥

सराहनेयोग्य कौन है

लपठ अघानो भूप जयो लपठ जूतिमें डारि ।
तुलसी सुमति सराखियेँ भग पग धरठ बियारि ॥

अवसर यूक जानेसे बड़ी डानि होती है

लाभ समय को पालिबो डानि समय की यूक ।
सदा बियारलिं यारुमति सुदिन कुदिन दिन दूक ॥

समयका महत्व

सिंधु तरन कपि गिरि डरन काज साँ छित दोग ।
तुलसी समयलिं सब बड़ो बूजत कहुँ कोउ कोउ ॥

તુલસી મીઠી અમી તેં માગી મિલૈ જો મીચ ।
સુધા સુધાકર સમય બિનુ કાલલકૂટ તેં નીચ ॥

વિપત્તિકાલકે મિત્ર કૌન હૈ ?

તુલસી અસમય કે સખા ધીરજ ધરમ બિબેક ।
સાહિત સાહસ સત્યબ્રત રામ ભરોસો એક ॥
સમરથ કોઉ ન રામ સૌં તીચ હરન અપરાધુ ।
સમયહિં સાધે કાજ સબ સમય સરાહિં સાધુ ॥
તુલસી તીરહુ કે ચલેં સમય પાઇબી થાહ ।
ધાઇજ ન જાઇ થહાઇબી સર સરિતા અવગાહ ॥

હોનહારકી પ્રબલતા

તુલસી જસિ ભવતબ્યતા તૈસી મિલઇ સહાઇ ।
આપુનુ આવઇ તાહિ પૈ તાહિ તહાં લૈ જાઇ ॥

પરમાર્થપ્રાપ્તિકે ચાર ઉપાય

કૈ જૂઝીબો કૈ બૂઝિબો દાન કિ કાય કલેસ ।
ચારિ ચારુ પરલોક પથ જથા જોગ ઉપદેસ ॥

વિવેકકી આવશ્યકતા

પાત પાત કો સીંચિબો ન કરુ સરગ તરુ હેત ।
કુટિલ કટુક ફર ફરૈગો તુલસી કરત અચેત ॥

વિશ્વાસકી મહિમા

ગઠિબંધ તે પરતીતિ બડઃિ જેહિં સબકો સબ કાજ ।
કહબ થોર સમુઝબ બહુત ગાડઃે બઢઃત અનાજ ॥
અપનો ઐપન નિજ હથા તિય પૂજહિં નિજ ભીતિ ।
ફરઇ સકલ મન કામના તુલસી પ્રીતિ પ્રતીતિ ॥
બરષત કરષત આપુ જલ હરષત અરધનિ ભાનુ ।
તુલસી ચાહત સાધુ સુર સબ સનેહ સનમાનુ ॥

બારહ નક્ષત્ર વ્યાપારકે લિચે અચ્છે હૈં

શ્રુતિ ગુન કર ગુન પુ જુગ મૃગ હર રેવતી સખાઉ ।
દેહિ લેહિ ધન ધરનિ ધરુ ગએહું ન જાઇહિ કાઉ ॥

चौदल नक्षत्रोंमें लाथसे गया हुआ धन वापस नहीं मिलता

उगुन पूगुन बि अज कृ म आ ल अ मू गुनु साथ ।
उरो धरो गाऽो दियो धन किरि यढःं न लाथ ॥

कौन-सी तिथियाँ कब लानिकारक होती हैं ?

रबि उर दिसि गुन रस नयन मुनि प्रथमादिक बार ।
तिथि सब काज नसावनी ओछ कुजोग बियार ॥

कौन-सा चन्द्रमा घातक समझना चाखिये ?

ससि सर नव दुष्ट छ दस गुन मुनि हल बसु उर भानु ।
भेषादिक क्रम तें गनलिं घात चंद्र जियँ जानु ॥

किन-किन वस्तुओंका दर्शन शुभ है ?

नकुल सुदरसन दुदरसनी छेमकरी यक थाष ।
दस दिसि देभत सगुन सुभ पूजलिं मन अबिलाष ॥

सात वस्तुओं सदा मङ्गलकारी हैं

सुधा साधु सुरतरु सुमन सुकुल सुडावनि भात ।
तुलसी सीतापति भगति सगुन सुमंगल सात ॥

श्रीरघुनाथजीका स्मरण सारे मङ्गलोंकी जऽः है

भरत सत्रुसूदन लपन सलित सुमिरि रघुनाथ ।
करहु काज सुभ साज सब मिलिदि सुमंगल साथ ॥

यात्राके समयका शुभ स्मरण

राम लपन कौसिक सलित सुमिरहु करहु पयान ।
लखि लाल वै जगत जसु मंगल सगुन प्रमान ॥

वेदकी अपार मडिमा

अतुलित मडिमा भेद की तुलसी किअँ बियार ।
जो निदत निदित भयो बिरिदित बुद्ध अवतार ॥
बुध किसान सर भेद निज मतें भेत सब सीथ ।
तुलसी कृषि लपि जानिओ उत्तम मध्यम नीच ॥

ધર્મકા પરિત્યાગ કિંસી ભી હાલતમેં નહી કરના ચાહિયે

સહિ કુબોલ સૌંસતિ સકલ અંગઇ અનટ અપમાન ।
તુલસી ધરમ ન પરિહરિઅ કહિ કરિ ગએ સુજાન ॥

દૂસરેકા હિત હી કરના ચાહિયે, અહિત નહીં

અનહિત ભય પરહિત કિઅં પર અનહિત હિત હાનિ ।
તુલસી ચારુ બિચારુ ભલ કરિઅ કાજ સુનિ જાનિ ॥

પ્રત્યેક કાર્યકી સિદ્ધિમેં તીન સહાયક હોતે હૈં

પુરુષારથ પૂરબ કરમ પરમેસ્વર પરધાન ।
તુલસી પૈરત સરિત જયોં સબહિં કાજ અનુમાન ॥

નીતિકા અવલમ્બન ઔર શ્રીરામજીકે ચરણોંમેં પ્રેમ હી શ્રેષ્ઠ હૈ

ચલબ નીતિ મગ રામ પગ નેહ નિબાહબ નીક ।
તુલસી પહિરિઅ સો બસન જો ન પખારેં ફીક ॥
દોહા ચારુ બિચારુ ચલુ પરિહરિ બાદ બિબાદ ।
સુકૃત સીવં સ્વારથ અવધિ પરમારથ મરજાદ ॥

વિવેકપૂર્વક વ્યવહાર હી ઉત્તમ હૈ

તુલસી સો સમરથ સુમતિ સુકૃતી સાધુ સયાન ।
જો બિચારિ બ્યવહરઇ જગ ખરથ લાભ અનુમાન ॥
જાય જોગ જગ છેમ બિનુ તુલસી કે હિત રાખિ ।
બિનુડપરાધ ભૃગુપતિ નહુષ બેનુ બૃકાસુર સાખિ ॥

નેમસે પ્રેમ બડો હૈ

બડો પ્રતીતિ ગહિબંધ તેં બડો જોગ તેં છેમ ।
બડો સુસેવક સાઈ તેં બડો નેમ તેં પ્રેમ ॥

કિસ-કિસકા પરિત્યાગ કર દેના ચાહિયે

સિષ્ય સખા સેવક સચિવ સુતિય સિખાવન સૌંચ ।
સુનિ સમુજિઅ પુનિ પરિહરિઅ પર મન રંજન પાંચ ॥

સાત વસ્તુઓંકો રસ બિગડોંનેકે પહલે હી છોડોં દેના ચાહિયે

નગર નારિ ભોજન સચિવ સેવક સખા અગાર ।

सरस परिहरें रंग रस निरस बिषाद बिकार ॥

मनके चार कष्टक हैं

तूठिं निज रुचि काज करि उठिं काज बिगारि ।

तीय तनय सेवक सभा मन के कंटक चारि ॥

कौन निरादर पाते हैं ?

दीरघ रोगी दारिदी कटुबन्ध लोलुप लोग ।

तुलसी प्रान समान तऊ छोड़ि निरादर जोग ॥

पाँच दुःखदायी छोते है

पाडी भेती लगन भट रिन कुब्याज मग भेत ।

बैर भडःे सौं आपने डिअे पाँच दुःख छेत ॥

समर्थ पापीके वैर करना उचित नहीं

घाँस लगे लोडा ललकि भैचि लेछ नछ नीयु ।

समर्थ पापी सौं बयर जानि बिसाडी मीयु ॥

शोचनीय कौन है

सोचिअ गृडी जो मोडु अस करछ करम पथ त्याग ।

सोचिअ जती प्रपंच रत बिगत बिबेक बिराग ॥

परमार्थसे विमुग्ध डी अंधा है

तुलसी स्वार्थ सामुखो परमारथ तन पीठि ।

अंध कळे दुःख पाछे डिठिआरो केछि डीठि ॥

मनुष्य आँप छोते छुअे भी मृत्युको नहीं देखते

बिन आँपिन डी पानडीं पछियानत लभि पाय ।

चारि नयन के नारि नर सूअत मीयु न माय ॥

मूढः उपदेश नहीं सुनते

जौ पै मूढः उपदेश के छोते जोग जडान ।

क्यों न सुजोधन बोध के आअे स्याम सुजान ॥

सौरहा

કુલઇ ફરઇ ન બેત જદપિ સુધા બરષહિં જલદ ।
મૂરુખ હૃદયેં ન ચેત જૌ ગુર મિલહિં બિરંચિ સમ ॥

દોહા

શીઝિ આપની બૂઝિ પર ખીઝિ બિચાર બિહીન ।
તે ઉપદેસ ન માનહીં મોહ મહોદધિ મીન ॥

બાર-બાર સોચનેકી આવશ્યકતા

અનસમુજેં અનુસોચનો અવસિ સમુઝિએ આપુ ।
તુલસી આપુ ન સમુઝિએ પલ પલ પર પરિતાપુ ॥

મૂર્ખશિરોમણિ કૌન હૈં ?

કૂપ ખનત મંદિર જરત આએં ધારિ બબૂર ।
બવહિં નવહિં નિજ કાજ સિર કુમતિ સિરોમનિ કૂર ॥

ઇશ્વરવિમુખકી દુર્ગતિ હી હોતી હૈ

નિડર ઈસ તેં બીસ કે બીસ બાહુ સો હોઇ ।
ગયો ગયો કહૈં સુમતિ સબ ભયો કુમતિ કહ કોઇ ॥

જાન-બૂઝકર અનીતિ કરનેવાલેકો ઉપદેશ દેના વ્યર્થ હૈં

જો સુનિ સમુઝિ અનીતિ રત જાગત રહે જુ સોઇ ।
ઉપદેસિબો જગાઇબો તુલસી ઉચિત ન હોઇ ॥
બહુ સુત બહુ રુચિ બહુ બચન બહુ અચાર વ્યવહાર ।
ઇનકો ભલો મનાઇબો ચહ અગ્યાન અપાર ॥

જગત્ કે લોગોંકો રિઝાનેવાલા મૂર્ખ હૈં

લોગનિ ભલો મનાવ જો ભલો હોન કી આસ ।
કરત ગગન કો ગેંડુંઆ સો સઠ તુલસીદાસ ॥
અપજસ જોગ કિ જાનકી મનિ ચોરી કી કાન્હ ।
તુલસી લોગ રિઝાઇબો કરષિ કાતિબો નાન્હ ॥
તુલસી જુ પૈ ગુમાન કો હોતો કછૂ ઉપાઉ ।
તૌ કિ જાનકિહિ જાનિ જિયેં પરિહરતે રઘુરાઉ ॥

પ્રતિષ્ઠા દુઃખકા મૂલ હૈ

मागि मधुकरी भात ते सोवत गोऽः पसारि ।
 पाप प्रतिष्ठा बढःि परी ताते बाढःी रारि ॥
 तुलसी भेऽःी की धँसनि जऽः जनता सनमान ।
 उपजत डी अभिमान लो भोवत मूढः अपान ॥

भेऽःियाधँसानका उदाहरण

लडी आँभि कब आँधरे बाँळ पूत कब ल्याथ ।
 कब कोढःी काया लडी जग बडराथय जाथ ॥
 अँश्रय्य पाकर मनुष्य अपनेको निऽर मान बैठते हँ
 तुलसी निरभय डोत नर सुनिअत सुरपुर जाथ ।
 सो गति लभि अत अछत तनु सुभ संपति गति पाथ ॥
 तुलसी तोरत तीर तरु बक डित डंस बिऽारि ।
 बिगत नलिन अलि मलिन जल सुरसरिडू बढःिआरि ॥
 अधिकरी बस औसरालेलेउ जानिबे मंड ।
 सुधा सदन असु बारहँ यउथें यउथिउ यंद ॥

नौकर स्वामीकी अपेक्षा अधिक अत्याचारी डोते हँ
 त्रिभिध अेक बिधि प्रभु अनुग अवसर करहँ कुडाट ।
 सूधे टेढःे सम बिषम सब मडँ बारडभाट ॥
 प्रभु तें प्रभु गन दुभद लभि प्रजहँ सँभारै राउ ।
 कर तें डोत कृपानको कठिन धोर धन घाउ ॥
 ब्यालडु तें बिकराल बऽः ब्यालडेन जिथँ जानु ।
 वडि के भाअे मरत डै वडि भाअे बिनु प्रानु ॥
 कारन तें कारजु कठिन डोथ डोसु नहँ मोर ।
 कुलिस अस्थि तें उपल तें लोड कराल कठोर ॥
 काल बिलोडत थस रुष्य लानु काल अनुडारि ॥
 रबिडि राउ राजहँ प्रजा बुध ब्यवडरहँ बिआरि ॥
 जथा अमल पावन पवन पाथ कुसंग सुसंग ।
 कडिअ कुबास सुबास तिभि काल मडीस प्रसंग ॥
 भलेडु यलत पथ पोथ भय नृप नियोग नय नेम ।
 सुतिय सुभूपति लूषिअत लोड सँवारित डेम ॥

राजाको कैसा डोना याडिये ?

માલી ભાનુ કિસાન સમ નીતિ નિપુન નરપાલ ।
 પ્રજા ભાગ બસ હોહિંગે કબહુ કબહુ કલિકાલ ॥
 બરષત હરષત લોગ સબ કરષત લખૈ ન કોઇ ।
 તુલસી પ્રજા સુભાગ તે ભૂપ ભાનુ સો હોઇ ॥

રાજનીતિ

સુધા સુજાન કુજાન ફલ આમ અસન સમ જાનિ ।
 સુપ્રભુ પ્રજા હિત લેહિ કર સામાદિક અનુમાનિ ॥
 પાકે પકએ બિટપ દલ ઉત્તમ મધ્યમ નીચ ।
 ફલ નર લહૈ નરેસ ત્યો કરિ બિચારિ મન બીચ ॥
 શીજિ ખીજિ ગુરુ દેત સિખ સખા સુસાહિબ સાધુ ।
 તોરિ ખાઇ ફલ હોઇ ભલ તરુ કાટૈ અપરાધુ ॥

ધરનિ ધેનુ ચારિતુ ચરત પ્રજા સુબચ્છ પેન્હાઇ ।
 હાય કછૂ નહિ લાગિહૈ કિએ ગોડઃ કિ ગાઇ ॥
 ચઢઃ બધૂરૈ ચંગ જ્યો ગ્યાન જ્યો સોક સમાજ ।
 કરમ ધરમ સુખ સંપદા ત્યો જાનિબે કુરાજ ॥
 કંટક કરિ કરિ પરત ગિરિ સાખા સહસ ખજૂરિ ।
 મરહિ કૃનૃપ કરિ કરિ કુનય સો કુચાલિ ભવ ભૂરિ ॥
 કાલ તોપચી તુપક મહિ દારૂ અનય કરાલ ।
 પાપ પલીતા કઠિન ગુરુ ગોલા પુહુમી પાલ ॥

કિસકા રાજ્ય અચલ હો જાતા હૈ ?

ભૂમિ રુચિર રાવન સભા અંગદ પદ મહિપાલ ।
 ધરમ રામ નય સીય બલ અચલ હોત સુભ કાલ ॥
 પ્રીતિ રામ પદ નીતિ રતિ ધરમ પ્રતીતિ સુભાય ।
 પ્રભુહિ ન પ્રભુતા પરિહરૈ કબહુ બચન મન કાર્ય ॥
 કર કે કર મન કે મનહિ બચન બચન ગુન જાનિ ।
 ભૂપહિ ભૂલિ ન પરિહરૈ બિજય બિભૂતિ સયાનિ ॥
 ગોલી બાન સુમંત્ર સર સમુજિ ઉલટિ મન દેખુ ।
 ઉત્તમ મધ્યમ નીચ પ્રભુ બચન બિચારિ બિસેપુ ॥
 સત્રુ સયાનો સલિલ જ્યો રાખ સીસ રિપુ નાવ ।

बूडःत लभि पग उगत लभि थपरि यलूँ दिसि धाव ॥
 रैअत राज समाज धर तन धन धरम सुबाहु ।
 सांत सुसखिवन सौँपि सुभ बिलसठ नित नरनाहु ॥
 मुभिआ मुभु सो याडिअै पान पान कडुँ अेक ।
 पालठ पोषठ सकल अँग तुलसी सडित बिभेक ॥
 सेवक कर पद नयन से मुभ सो साडिबु डोठ ।
 तुलसी प्रीति डि रीति सुनि सुकबि सराडलिं सोठ ॥
 सखिव बैद गुर तीनि जौँ प्रिय बोललिं भय आस ।
 राज धर्म तन तीनी कर डोठ बेगिडीं नास ॥
 रसना मन्त्री दसन जन तोष पोष निज काज ।
 प्रभु कर सेन पदादिका बालक राज समाज ॥
 लकडःी डौआ करछुली सरस काज अनुडारि ।
 सुप्रभु संग्रडलिं परिडरलिं सेवक सभा बिथारि ॥
 प्रभु समीप छोटे बडःे रडत निबल बलवान ।
 तुलसी प्रगत बिलोडिअै कर अँगुली अनुमान ॥
 आझाकारी सेवक स्वामी से बडःा डोता डै
 साडब तें सेवक बडःो जो निज धरम सुजान ।
 राम बाँधि उतरै उदधि लाँधि गअे डनुमान ॥
 मूलके अनुसार बडःेनेवाला और बिना अबिमान डिये
 सबको सुभ देनेवाला पुरुष डी श्रेष्ठ डै
 तुलसी भल अरतरु बडःंत निज मूललिं अनुकुल ।
 सबलिं भाँति सब कळँ सुभद दलनि कूलनि बिनु कूल ॥
 त्रिभुवनके दीप डौन डै ?
 सधन सगुन सधरम सगन सबल सुसाठै मडीप ।
 तुलसी जे अबिमान बिनु ते त्रिभुवन डे दीप ॥
 कीर्ति करतूतिसे डी डोती डै
 तुलसी निज करतूति बिनु मुकुत जात जब कोठ ।
 गयो अजामिल लोक डरि नाम सक्यो नलिं धोठ ॥
 बडःो का आश्रय भी मनुष्यको बडःा बना देता डै

બડો ગહે તે હોત બડો જ્યો બાવન કર દંડ ।
શ્રીપ્રભુ કે સંગ સોં બઢો ગયો અખિલ બ્રહ્મંડ ॥

કપટી દાનીકી દુર્ગતિ

તુલસી દાન જો દેત હૈ જલ મેં હાથ ઉઠાઇ ।
પ્રતિગ્રાહી જીવે નહીં દાતા નરકૈ જાઇ ॥

અપને લોગોંકે છોડો દેનેપર સભી વૈરી હો જાતે હૈ

આપન છોડો સાથ જબ તા દિન હિતૂ ન કોઇ ।
તુલસી અંબુજ અંબુ બિનુ તરનિ તાસુ રિપુ હોઇ ॥

સાધનસે મનુષ્ય ઊપર ઉઠતા હૈ ઔર સાધન બિના ગિર જાતા હૈ

ઉરબી પરિ કલહીન હોઇ ઊપર કલાપ્રધાન ।
તુલસી દેખુ કલાપ ગતિ સાધન ઘન પહિયાન ॥

સજ્જનોકો દુષ્ટોંકા સંગ ભી મડ્ગલદાયક હોતા હૈ

તુલસી સંગતિ પોય કી સુજનહિ હોતિ મ-દાનિ ।
જ્યોં હરિ રૂપ સુતાહિ તેં કીનિ ગોહારિ આનિ ॥

કલિયુગમેં કુટિલતાકી વૃદ્ધિ

કલિ કુચાલિ સુભ મતિ હરનિ સરલૈ દંડૈ ચક્ર ।
તુલસી ચહ નિહચય ભઈ બાઢો લેતિ નવ બક્ર ॥

આપસમેં મેલ રખના ઉત્તમ હૈ

ગો ખગ ખે ખગ બારિ ખગ તીનોં માહિં બિસેક ।
તુલસી પીવૈં ફિરિ ચલૈં રહૈં ફિરૈં સંગ એક ॥

સબ સમય સમતામે સ્થિત રહનેવાલે પુરુષ હી શ્રેષ્ઠ હૈ

સાધન સમય સુસિદ્ધિ લહિ ઉભય મૂલ અનુકૂલ ।
તુલસી તીનિઉ સમય સમ તે મહિ મંગલ મૂલ ॥

જીવન કિનકા સફલ હૈ ?

માતુ પિતા ગુરુ સ્વામિ સિખ સિર ધરિ કરહિં સુભાયૈં ।

लडेउ लामु तिनड जनम कर नतरु जनमु जग जायँ ॥

पिताकी आझाका पालन सुभका मूल है

अनुचित उचित बियारु तजि जे पालछिं पितु बैन ।

ते भाजन सुभ सुजस डे बसछिं अमरपति अैन ॥

स्त्रीके विचे पतिसेवा डी कल्याणदायिनी है

सोरठा

सडज अपावनि नारि पति सेवत सुभ गति लडछ ।

जसु गावत श्रुति थारि अजहुँ तुलसिका डरिछिं प्रिय ॥

शरणागतका त्याग पापका मूल है

दौडा

सरनागत कहुँ जे तजछिं निज अनडित अनुमानि ।

ते नर पावँर पापमय तिनडछिं बिलोकत डानि ॥

तुलसी तृन जलकूल को निरबल निपट निकाज ।

कै राप्ते कै सँग चलै बाँड गडे डी लाज ॥

कलियुगका वर्णन

रामायन अनुडरत सिभ जग भयो भारत रीति ।

तुलसी सह डी को सुनै कलि कुयालि पर प्रीति ॥

पात पात है सींथिबो बरी बरी है लोन ।

तुलसी षोठें यतुरपन कलि उडके कहु को न ॥

प्रीति सगाठ सकल बिधि अनिज उपायँ अनेक ।

कल बल छल कलि मल मलिन उडकत अेकछिं अेक ॥

दंभ सडित कलि धरम सब छल समेत व्यवडार ।

स्वारथ सडित समेड सब रुथि अनुडरत अथार ॥

थोर यतुर बटमार नट प्रभु प्रिय भँडुआ भंड ।

सभ भखक परमारथी कलि सुपंथ पाषंड ॥

असुभ भेष भूषन धरें भखामख जे षाडीं ।

तेछ जोगी तेछ सिध्द नर पूज्य ते कलियुग माछिं ॥

सोरठा

જે અપકારી ચાર તિન્હ કર ગૌરવ માન્ય તેઇ ।
મન ક્રમ બચન લબાર તે બકતા કલિકાલ મહું ॥

દોહા

બ્રહ્મગ્યાન બિનુ નારિ નર કહલિં ન દૂસરિ બાત ।
કૌડ઼ી લાગિ લોભ બસ કરલિં બિપ્ર ગુર ઘાત ॥
બાદલિં સૂદ્ર દ્વિજન્હ સન હમ તુમ્હ તે કછુ ઘાટિ ।
જાનઇ બ્રહ્મ સો બિપ્રબર આંબિ દેખાવલિં ડાટિ ॥
સાખી સબદી દોહરા કહિ કલની ઉપખાન ।
ભગતિ નિરૂપલિં ભગત કલિ નિંદલિં બેદ પુરાન ॥
શ્રુતિ સંમત હરિભગતિ પથ સંજુત બિરતિ બિબેક ।
તેહિ પરિહરિલિં બિમોહ બસ કલ્પલિં પંથ અનેક ॥
સકલ ધરમ બિપરીત કલિ કલ્પિત કોટિ કુપંથ ।
પુન્ય પરાય પહાર બન દુરે પુરાન સુગ્રન્થ ॥
ઘાતુબાદ નિરુપાધિ બર સદ્ગુરુ લાભ સુમીત ।
દેવ દરસ કલિકાલ મેં પોથિન દુરે સભીત ॥
સુર સદનનિ તીરથ પુરિન નિપટ કુચાલિ કુસાજ ।
મનહું મવા સે મારિ કલિ રાજત સહિત સમાજ ॥
ગૌડ઼઼ ગવૌર નૂપાલ મહિ જમન મહા મહિપાલ ।
સામ ન દાન ન ભેદ કલિ કેવલ દંડ કરાલ ॥
દુરલિં સિલ લોઢ઼઼ા સદન લાગેં અઢુક પહાર ।
કાયર ફૂર કુપૂત કલિ ઘષ ઘર સહસ ડહાર ॥
પ્રગટ ચારિ પદ ધર્મ કે કલિ મહું એક પ્રધાન ।
જેન કેન બિધિ દીન્હે દાન કરઇ કલ્યાન ॥
કલિજુગ સમ જુગ આન નહિ જૌં નર કર બિસ્વાસ ।
ગાઇ રામ ગુન ગન બિમલ ભવ તર બિનહિં પ્રયાસ ॥

ઔર ચાહે જો ભી ઘટ જાય,

ભગવાન્ સે પ્રેમ નહીં ઘટના ચાહિયે

શ્રવન ઘટહું પુનિ દૃગ ઘટહું ઘટઉ સકલ બલ દેહ ।
ઇતે ઘટૈ ઘટિહૈ કહા જૌં ન ઘટૈ હરિનેહ ॥

કુસમચકા પ્રભાવ

तुलसी पावस डे समय धरी कोडिलन मौन ।
अब तो दादुर भोलिउँ डमें पूछिउँ कौन ॥

श्रीरामजुके गुणोंकी मडिमा

कुपथ कुतरक कुयालि कलि कपट दंभ पाषंड ।
दहन राम गुन ग्राम जिमि धंधन अनल प्रयंड ॥

कलियुगमें दो डी आधार डै

सोरठा

कलि पाषंड प्रचार प्रबल पाप पावँर पतित ।
तुलसी उभय अधार राम नाम सुरसरि सलिल ॥

भगवत्प्रेम डी सब मङ्गलोंकी ध्यान डै

दोहा

रामचंद्र मुभ चंद्रमा चित चकोर जब डोठ ।
राम राज सब काज सुभ समय सुडावन सोठ ॥
भीज राम गुन गन नयन जल अंकुर पुलकालि ।
सुकृती सुतन सुभेत डर बिलसत तुलसी सालि ॥
तुलसी सडित सनेड नित सुमिरडु सीता राम ।
सगुन सुमंगल सुभ सदा आदि मध्य परिनाम ॥
पुरुषारथ स्वारथ सकल परमारथ परिनाम ।
सुलभ सिद्धि सब साडिभी सुमिरत सीता राम ॥

दोहावलीके दोहोंकी मडिमा

मनिमय दोहा दीप जडँ उर धर प्रगट प्रकास ।
तडँ न मोड तम भय तमी कलि कज्जली बिलास ॥
का भाषा का संसकृत प्रेम चाडिअै साँय ।
काम जु आवै कामरी का लै करिअ कुमाय ॥

रामकी दीनबन्धुता

मनि मानिक मडँगे डिअे सडँगे तून जल नाज ।
तुलसी अेते जानिअै राम गरीब नेवाज ॥

॥ धति ॥

——
gosvAmI tulasIdAsa kRita dohavali
pdf was typeset on August 28, 2021

——
Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

